

SLOVENSKI NAROD.

Izjava vsak dan zvečer, izvenredni nedelje in prazniki.

Ima arati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za navadne in male oglase 40 vin., za radne razglase 60 vin., za poslano in reklame 1 K. — Pri naročilu nad 10 objav popust.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znak za odgovor.

Upravišтво „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knafljeva ulica št. 5, pritlično. — Telefon št. 90.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:		v inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	K 84—	celoletno	K 95—
polletno	42—	polletno	50—
3 mesečno	21—	3 mesečno	26—
1	7—		9—

Novi naročniki naj pošljejo v prvič naročnino vredno po nakaznici. Na samo pisemna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje.

Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane.

Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 40 vinarjev.

Položaj.

V Parizu je razprava radi zapadne meje stopila povsem v ozadje. Nemška Avstrija bje svoj smrtni boj. Izkazalo se je, da je Antanta nekoliko popustila, vendar drži to državo v gospodarskem oziru v kleščah, tako, da se žalostni izgledi odpirajo njeni finančni bodočnosti. Zlasti hudo je, da Antanta ne imenuje zneska odškodnine, temveč pravi enostavno, da mora Nemška Avstrija plačati vso škodo, kakor jo bode odmerila reparacijska komisija. Poleg tega pa mora plačati še razen svojega deleža predvojnih dolgov, vse vojne dolgov v lastni zemlji in v nevtralnih državah. Tudi življenje madžarske sovjetske republike gre h koncu.

Notranji položaj v naši državi je v zadnjih tednih postal nekoliko nejasen, kajti videlo se je v ministrstvu globoke razpoke. Na eni strani med JDS in radikali, na drugi strani med SLS in obema vodilnima strankama. Le s težavo se ministrstvo že več tednov vleče naprej. A v tej atmosferi radi najmanjših povodov prihaja do konfliktov. Delovanje finančnega ministra Ninčiča, ki pripada radikalni stranki, v vsej državi vzbuja veliko ogorčenje. Če je danes v finančnih zadevah, n. pr. v izplačilu plač, kje nered, z matematično gotovostjo lahko poročamo, da je vzrok v nemarnosti finančnega ministrstva, kjer Ninčičevi načelniki pašujejo z državnim denarjem. Ninčičev žigosanje je državo stalo dobro milijard. Ni torej čuda, da imamo že v prihodnjih dneh računati z krizo celokupnega ministrstva. JDS nosi preveč odgovornosti, da bi mogla sedanjí položaj, kjer se Protić identificira z Ninčičem, mirno gledati naprej. Je sicer bridko, da država v tem trenutku mora stopiti v negotovost ministerialne krize, a sprememba je potrebna in bode položaj izčistila.

V Sloveniji smo ravnotako sredi neznosnih razmer. Prišlo je do odprtega razkola strank, ki se je prav posebno pokazal v zadnjih dneh glede naziranja, kako je treba postopati napram strupu boljševizma. JDS smatra, da ga je treba umčiti in sicer na eni strani z dobro upravo in pametno socialno politiko, na drugi strani pa z brezobzirno strogostjo. Klerikalna stranka pa se je postavila na stališče, da se mora zločin opazovati, a da je treba ga nemoteno dopuščati, naj se razvija naprej. Uspehi te taktike so že tukaj. V Ljubljani smo imeli dan terorizma, nasilen nasik na sodnijo in akte sabotaže in javnega nasilja na kolodvorih. Vse to imenuje »Slovenec« uspeh dr. Brejca na celi črti. Tudi nas veseli, da se ni prelila kaplja krvi. Kjer je vojaštvo v skrajni sili nastopilo in rešilo položaj, istotako ni tekla ne kaplja krvi in če bi bil dr. Brejca po svoji službeni dolžnosti in po ukazu celokupne osrednje vlade boljševikom ukazal: Stoj, in ne bi bil dopustil zločinskih manifestacij, bi ravnotako ne bila tekla ne kaplja krvi, pač pa bi bila

cela in neoskrunjena državna avtoriteta. Vse demagogično hujškanje klerikalcev, da želimo režim vojaštva in policije je golo hinavstvo in nič drugega kakor prikrito zagovarjanje boljševizma, kajti klerikalizem ve, da bode imel več veljave v državi, če bo država vsled notranjega strupa bolj oslajena.

Kar se je zgodilo 22. t. m. v Mariboru in Varaždinu, jasno dokazuje obstoj iz inozemstva podpiranega boljševiškega gibanja, katero raste in raste vspricho impotenciji državne oblasti. Taktika dr. Brejca kratkovidnežne pomaga čez trenutke, da mu prihrani energično gesto iz napačnega strahu za popularnost, prinesla pa bode usodne dni, kjer ne bode kri tekla na kapljice, ki se jih »Slovenec« boji, ampak v težkih curkih. V začetku se je treba zoperstaviti, prekasno zdravilo nič več ne pomaga. To staro latinsko geslo naj bi uvaževali v vseh treh strankah oni elementi, ki jim je blagor naše države na srcu. Dokler v teh elementarnih vprašanjih, ki nimajo prav nič opraviti z demokratizmom, med strankami ni edinstva, o kakih novi koaliciji ni mogoče govoriti. Zato ni čuda, da so se pogajanja strank radi nove koalicijske vlade že kar spočetka razbila.

V tem težavnem položaju bode JDS, pa naj si v vladi sodeluje ali ne, neprestano in tudi proti trenutnim strankarskim interesom, zastopala korist države, ki je identična s koristjo naroda in vseh njegovih stanov in razredov.

Poglavja iz borbe za našo neodvisnost.

Priobčuje I. M.

Kriska deklaracija in Slovenci.

Spomlad leta 1917. ostala bo zapisana v zgodovini slovenskih narodov. Ruska revolucija je bila gotovo eden največjih dogodkov ne samo zgodovine vojske, ampak tudi socialnega pokreta. Zlomila se je avtokracija, ki je bila najsilnejša zaslonba konservativizma na svetu. Za vsako politiko, ki se je oslanjala na carsko Rusijo, je bil polom carizma obenem velika politična nevarnost. Z jugoslovanskega stališča je bila smrt ruskega imperijalizma v pravem smislu besede odrešitev. Ruski imperijalizem, ki je zapustil take sramotne sledove v londonski pogodbi, bi moral imeti kot naravno posledico tudi polom italijanskega svojega pobratima. Kake posledice bi sledile za rešitev jadranskega vprašanja, ako bi se bila ruska revolucija konsolidirala in ako bi bila demokratska Rusija zastopana leta 1919. na mirovnem kongresu? Svobodna Rusija je takoj dajala slovenskemu vprašanju svoj posebni značaj. Miljukov, kot zunanji minister revolucionarne Rusije, je Evropi dal na znanje, da bo delala nova Rusija na razpad Avstrije. Miljukov je bil prvi evropski državnik, ki je priznal Jugoslavijo v prvih tednih vlade Lvova. Izjavil je tudi, da je mogoče zedinjenje vseh Jugoslovancev samo na osnovi enakosti in bratstva.

Kriska deklaracija ni samo posledica padca carizma, ampak bili so tudi še drugi razlogi, ki so zahtevali, da se razjasni razmerje med srbsko vlado in Jugoslovanskim odborom. Silna nervoznost je vladala v centrih jugoslovanske emigracije, kakor v Ženevi, tako v Parizu in Londonu. Trebalo je razčistiti ozračje, trebalo je več jasnosti in pogleda v bodočnost. Bila je inicijativa Pašića, ki je pozval Trumbića, da naj pride z delegacijo Jugoslovanskega odbora na Krf, da bi prišlo do diskuzije političnega položaja med članom srbske vlade in onim Jugoslovanskega odbora. Jovan Jovanović, poslanik Srbije v Londonu, je takoj spoznal važnost tega koraka. Trumbić, kakor vedno, previden, je slednjič vendar izprevidel potrebo tega koraka in bila je določena delegacija za Krf: Hinković za Hrvatsko, Dušan Vasiljević za Bosno in Bogumil Vošnjak za slovenske dežele. Razmerje med Italijo in Jugoslovanskim odborom je bilo skrajno napeto. Ministrski predsednik italijanski, Boselli, je v javni seji italijanskega parlamenta obdržal Jugoslovanski odbor, da je plačan od Avstro-Ogrske, da seje razdor med zavezniški omogoči Nemčiji zmago. Otac Nikola Velimirović je prorokoval, da bo jugoslovanska delegacija zastupljena v Italiji. Ko se je zagotovil članom Jugoslovanskega odbora nekaj salvus conductus skozi Italijo, so ti pogumno šli na pot. In res se jim v Rimu ni nič zgodilo. Res je bil hotel, v katerem so stanovali Jugoslovanci zastražen od samih detektivov. Tekom bivanja v Rimu je priporočal tedanji poslanik pri Vatikanu, sedanjí poslanik v Londonu, Mihail Gavrilovič, da bi člani Jugoslovanskega odbora stopili v dotiko z Vatikanom. V dolgi seji, ki se je vršila v hotelu, kjer je bilo poslanstvo provizorično nastanjeno, se je sklenilo, da nikakor ne bi smelo zdeti, kakor da bi zastopnik pravoslavne Srbije skušal spraviti v dotiko Trumbića z vatikanskimi krogi. Doseglo se je to indirektnim potom, ko se je delegacija vracala s Krfa. Da se omogoči sigurna pot preko Jadranskega morja na Krf, je dala francoska vlada na razpolago torpedni rušilec, na katerem je delegacija slavila Trumbićev god. Na potovanju preko morja so Trumbić, Hinković in Vošnjak po tehtnem predurku o položaju prišli do zaključka, kaj naj bo pravi namen poto na Krf. Dosej niti Jugoslovanski odbor, niti jugoslovansko vprašanje ni bilo priznava od zaveznikov. Naše vprašanje takorekoč še ni bilo postalo mednarodno. Nobena zavezniška velevlast se še ni izjavila, izvemil revolucionarno Rusijo, za edinstvo in neodvisnost Jugoslovancev. Vse so gledale na jugoslovansko vprašanje s stališča velike Srbije. Srbija naj se razširi, naj pritegne vse srbske elemente nase, Hrvati in Slovenci pa naj pridejo pod Italijo in Nemčijo. Tak je bil načrt zaveznikov, katerega je seveda italijanska vlada podpirala z vso svojo lubežljivostjo. Uničiti to koncepcijo, zahtevati od zavezniških držav, da vsaj enkrat izprevidijo, da je jugoslovanska

rešitev vprašanja edino mogoča, to je bila velika zgodovinska naloga poto na Krf. Bila je velika Trumbićeva zasluga, da je na Krfu ostro izrazil razliko med Jugoslavijo in veliko Srbijo.

Prvi sestanek s člani srbske vlade je bil dne 14. junija v Pašićevi hiši na Krfu. Na vladi je bilo koalicijsko ministrstvo, kateremu je načeloval Pašić in v katerem so bili staroradikalci: Protić, Gjurić, Ninčić ter mladoradikalci: Drašković in Davidović. Izmena misli, to je bil po nameri Pašića namen tega sestanka in sprejeto je bilo še celo, da ne bo nobenih zaključkov.

Diskuzija je pričela o narodnem edinstvu Srbov, Hrvatov in Slovencev. Bil je Pašić, ki je dne 15. junija podal dolg eksposé o narodnem edinstvu in obeležil bodočo državo. Padlo je vsem v oči, da je govoril o enakosti vseh ver v bodoči državi. Drugi govornik je bil v tej historični seji Trumbić, ki je razložil program Jugoslovanskega odbora in pomen poto na Krf. Tolmačil je tudi mandat, katerega ima delegacija od plenuma Jugoslovanskega odbora ter rekel, da je treba dovolitve vsega odbora za vsako izjavo, ki bi vezala odbor. Protić je že v tej prvi seji poudarjal, da treba izdati skupno izjavo Jugoslovanskega odbora in srbske vlade. Pa nikdo še tedaj ni mislil, da bo kriska deklaracija postala pravi ustavni dokument. Mislilo se je bolj na zgolj politično izjavo. Šele ko je trajala diskuzija že nekoliko dni in so se govorniki posluževali že pojmov in določb srbskega ustavnega prava, je Vošnjak predložil, da se vzame v roke besedilo srbske ustave in da se na osnovi tega določi, katere ustavne odredbe, izpolnjene v jugoslovanskem smislu, naj pridejo v deklaracijo.

V prvih dneh kriskega bivanja je prispela iz Petrograda brzjavka ruske vlade. V tej brzjavki pozdravlja Tereščenko, tedanji ruski minister zunanjih zadev, najtopleje člane Jugoslovanskega odbora, ki so prispeli na Krf. Rusija želi, je rekel Tereščenko v tej brzjavki, da se reši jugoslovansko vprašanje v smislu popolne enakosti Srbov, Hrvatov in Slovencev. Torej izključuje nova Rusija vsako rešitev jugoslovanskega vprašanja v smislu velike Srbije. Za seje jugoslovanskega odbora in srbske vlade se je neizmerno zanimala vsa diplomacija držav Antante, zastopanih pri srbski vladi na Krfu in udeleženci seji so morali biti prav previdni, da jim razni diplomatski zastopniki niso izpuli iz ust kake vesti o poteku zborovanja. Gotovo bo zanimivo, enkrat citati poročila, ki so prišla te dni s Krfa na znanje urade v Parizu, Londonu in Petrogradu. Da je Italija sledila kriskim posvetovanjem z največjo pažnjo, to je pač samo ob sebi umljivo.

Ko so bile osnovne misli kriske deklaracije določene, je bilo treba sestaviti ožji odbor, ki bi naj formuliral deklaracijo. V tem ožjem odboru so bili: Trumbić, Protić, Vošnjak in Davidović. Bilo je več načrtov deklaracije. Prvi načrt je predložil Protić. Trumbićev načrt je bil jako obširen in je obsegal

posebno še vprašanje takozvanega provizorija, to je stanja, do sklicanja ustavotvorne skupščine, kakor tudi nekatere določbe glede volilnega reda za konstituantno. Vošnjakov načrt je obsegal določbe glede samouprave, ki naj ublaži centralizem. Tekom seji tega ožjega odbora so se nadaljevala zborovanja cele delegacije odbora in srbske vlade.

(Dalje prihodnjik.)

Boj proti draginji.

I.
Blíža se nova letina, a draginja se še noče umakniti. Cene živimlo so stalno napete, življenje zmirom enako drago. In vendar je sena dovolj, obeta se nam dosti otave; žita pa bo po poročilih toliko, da ga bomo smeli celo izvažati. Če bomo držali roke križem, zgodi se zopet to, kar se je zgodilo prejšnja leta. Blago izgine v shrambe brezsrčnih spekulantov, ki ga poskrijejo in odtegnejo prometu; pomanjkanje bo večje, cene višje. Mesto da se prekupčevalci zadovoljijo z navadnim dobičkom zahtevali bodo zopet veržniški škandalozne cene. Okoristili so se že, dovoli in si nagrmadijo premoženje na račun preizkušane domovine; ali naj zdaj vnovič višjako zahteve v našo pogubo? Temu se moramo upreti, ne samo poedinci, ampak vsi, cela Jugoslavija! Inicijativo naj bi imela vlada! Vlada naj pa bo tudi poslušna svobodni individualni inicijativi; ona naj jo vzbudi in podpira. V demokratski državi ni dobro, računati samo z vlado, ki postane morda nemogoča, če ji poide inicijativa. Sleherni izmed nas pa naj po svoji moči v svojem krogu pomaga k vspehu. Mi to lahko storimo in moremo storiti! — Starši zalog ni več, produkcija počasna in zato so živila redka, zato so tudi cene stalno visoke. Ob novi letini pa se zavežimo vsi in trdno vztrajajmo pri obljubi, da bomo nakup omejili do skrajnosti; — povpraševanje se bo takoj zmanjšalo in cene morajo pasti. Opolutnena kosila naj izginejo; izgine naj tudi luksuz v obleki. Vprašanje je, kako se nosiš in ne kaj nosiš; dober okus se hitro privadi na priprostost.

Ko je Amerika napovedala vojno srednje - evropskim državam, je izdal Wilson oklic na svoj narod, v katerem ga je navduševal za vzvišene ideale vsega človeštva. Poljedelce in industrije je vzdolževal k intenzivnejšemu delovanju, k večji produkciji. Vsemu narodu pa je pokladal na srce največjo štedljivost z živili. Glas Wilsona je našel veličasten odmev. Brez vseh odredb in hitro skrpanih postav je ameriški narod storil, kar je mogel. Hoteli, restavrantni, družbe, vsi so se zaobljubili, da bodo vporabljali živila za najmanj četrť manj nego prej. In slišali smo Hooverja poročati, da so

LISTEK.

Kako naj pospešimo kulturno edinstvo.

(Referat prof. dr. Fr. Ilešiča.)

I.

Sedanje stanje.

Slavisti smo bili dosle na srednjih šolah le prividno in po imenu slavisti, faktično smo bili polonisti, bohemiisti, slovenisti, hrvato-srbisti; še celo ta zadnja skupina je kazala dvojnost, t. j. Srbi so le malo vedeli o literaturi, ki se je imenovala ali se imenuje hrvatska, a Hrvati malo o oni, ki se je imenuje srbska. Še nekoliko slovenskih slavistov je bilo bolje poučenih o srbohrvaščini. To smemo in moramo priznati.

Ker srednješkolski profesorji slavisti niso zares jugoslovanske izobrazbe, seveda tudi v šoli stvar ni šla naprej. Iz tega vzroka — pa še iz drugih — je ostala mrtva določba avstrijskega gimnazijskega organ. načrta, da naj se v višjih razredih čita nekaj srbohrvaščine.

ne; popolnoma mrtva je bila tudi slična odredba bivše hrv. vlade o ozirih na slov. literaturo. Navajam še radi popolnosti, da se je v smislu te hrvatske odredbe izrazilo že lani tudi »Društvo srednješkolskih profesorov v Dalmaciji, a letos je naše sedanje ministrstvo prosvete odredilo za dosedanja Srbijo, da naj se v višjih razredih poučuje posebno tudi hrvatska literatura in uvažuje slovenščina.

Odredbe so torej bile, a izvrševateljev ni bilo, zato so odredbe ostale mrtva stvar na papirju. Končni rezultat je bil, da je celo naša najboljša inteligenca vedela sicer o vsem svetu kaj, le o sosednjem jugoslovanskem kulturnem življenju skoro nič.

Kdor hoče literarno izobrazbo srednješkolske mladine narediti zares jugoslovansko, mora začeti s srednjimi in visokimi šolami.

Nujna reforma.

a) Dvojna pot je tu mogoča. Ena bi bila ta: Slovenski slavisti se premeste na srbohrvatske zavode, a srbohrvatski na slovenske šole. Slovenski slavist (ali dva) na pr. bi prišel v Beograd in

tam prevzel slovenski pouk na vseh tamšnjih srednjih šolah; enako bi srbski ali hrvatski profesorji poučevali srbohrvaščino na pr. v Ljubljani. Ta uredba bi imela to dobro stran, da bi učitelji dobro vladali svoj predmet, literaturo ter jezik ter vsled tega bili menda okretnejši učitelji svojega predmeta. Seveda v manjših krajih, kjer je samo po en zavod, bi dotični profesor imel premalo ur; moral bi se uporabljati tudi za druge predmete, za katere je stvarno usposobljen; v enem letu bi se pričel tudi sosednjega (slov. ali srbohrv. knjižnega) jezika. Nastalo bi tudi še vprašanje, ali bi imeli dovolj profesorjev za tako »zamenjavo«.

Zdi se mi pa, da bi taka uredba bila samo pomoček za silo, za začetek, takorekoč le prvi izhod iz preteklosti, iz naše dosedanje razcepkanosti in dosedanjega nepoznavanja. Kazalo bi se preveč dosedanje razlike, bilo bi preveč »bratov«, pa premalo edinstva; dve glavi bi služili naši jugoslovaniščini, ne ena; zato ne ena, ker ena ne bi obsegala vse jugoslovaniščine.

Ideal naš mora biti, da ena glava, da vsaka naša glava obsega vse naš

svet, vse naše literature in oba knjižna jezika. Kar nas je starejših, bomo le s težavo dosegali ta vzor ali ga vobče ne bomo dosegli. Na vas je, mladina, da ga dosežete, da ga uresničite. Konkretneje je predlagati: Naši bodoči slavisti morajo imeti formalni izpit iz srbohrvaščine in slovenščine, in sicer mora to biti en izpit, ki bo usposabljal za nameščenje v vseh pokrajinah naše države. Slovenci s takim izpitom bodo pri nas v Sloveniji poučevali tudi srbohrvaščino, a Srbi in Hrvati s takim izpitom v srbohrv. pokrajinah tudi slovenščino.

V praksi se bosta oba načina spajala, t. j. na Slovenskem bomo imeli nekoliko Srbov in Hrvatov, ki bodo poučevali srbohrvaščino, a usposobiti se morajo za ta pouk tudi tukajšnji domačini.*

* Tu je tudi opozoriti na potrebo, da bodo v šolskih, zlasti literarnih čitankah zastopane vse tri veje jugoslovanske literature; v tem oziru nam lahko služi za vzorec čitanka prof. dr. Drag. Prohške v Zagrebu za trgovske akademije.

Glede ostalih strok, ki se poučujejo na srednjih šolah, je najmanj želeli, če ne zahtevati, da vsak kandidat položi izpit iz obeh knjižnih jezikov kot učnih jezikov.

b) Ako hočemo, da bo naš bodoči srednješkolsko-profesorjski naraščaj tako usposobljen, tako jugoslovanski izobražen, je treba naša vseučilišča tej svrhi primerno urediti; na vsakem naših vseučilišč mora visokošolec imeti priliko, da se izobrazi i v srbohrvaščini i v slovenščini. V Ljubljani mora na filozofski fakulteti biti tudi stolica za srbohrvatski jezik in literaturo, v Zagrebu in Beogradu tudi za slovenščino. Razen tega mora vsak slušatelj tekom študij menjati univerzo, t. j. nekaj časa študirati v Ljubljani, potem pa v Zagrebu in Beogradu.

S tem pa sem že prestopil mejo filozofske fakultete; zakaj ta-le zadnja nujnost velja tudi za juridično, medicinsko in tehniško fakulteto. Vsa naša akademska mladež mora tekom svojih visokoškolskih študij poslušati predavanja vsaj na dveh naših univerzah. Ta ko bodo naše univerze ne samo po profesorjih, ampak — kar je prava zunk

bili vsi prijatelji zavezniški in nevtralnici za ves čas vojne dobro preskrbljeni z živili; po sklenjenem premirju pa so mogli Američani dobaviti živila izstradanim sovražnikom! To doseže požrtvovalnost in patriotizem zrelega naroda!

Ali bi ne mogli mi njih vzgled posnemati? Pri nas je navdušenje, patriotizem in je ljubezen do domovine; zaobljubo se za našo kraljevino in ne za druge.

Poskusimo! Če bomo štedili z živili, postala bo pri dobri letini, ki je pred vrati, ponudba večja kot povpraševanje in cene žitu bodo padle. Pridenem se svet spoštovanega prijatelja Vinkota Majdiča. Pričakovati je namreč letos tako ugodne letine, da bomo imeli skoraj cel milijon metričnih stotov žita na razpolago za eksport. To žito bomo seveda doma pomleli in izvozili le mifseve pridelke, da podpremo našo industrijo. Na izvoz postavimo carino 4 K za kilo in dobimo na ta način sredstvo za znižanje cen neobhodno potrebnega blaga iz inozemstva, n. pr. manufakturnega blaga i. dr.

Ravnatoka napravimo pri lesu. Država naj prevzame od naših producentov gotovo množino lesa po ceni K 350 za 1 m³ in ta les proda Italijanom. Razlika na kurzu in pri ceni bo omogočila vladi znižati cene našim živlom in tudi krmu za živino. Na ta način nam bo inozemstvo pomagalo znižati cene in posledica tega bo, da bodo padle cene dnu pri delavcih in cene živini in cene za vprego.

V novi Avstriji se bo moka pocenila in bo morda cena padla na 7—8 za kilo, ki je bila prej 10—15 K za kilo; pri nas bo morda moka padla na 2 in pol do 3 K za kilo. Če je pa pri teh cenah tolika razlika, mora nastati razlika tudi v vrednosti med našo krono in avstrijsko krono, z drugo besedo: naša valuta se bo okrepila.

Ce eksportiramo, okrepimo valuto in na vsak način se moramo protiviti nameri, da bi se zdaj že krone zamenjale v dinarje v razmerju 1:3 ali pa še celo 1:5. Bankeroti bi bil tu neizogiben! Z regulacijo valute, kot jo Beograd namerava, bo treba vendar še malo počakati! Ako bomo torej izvažali, se izvrši izpremena v naše dobro. Pospešujemo in povečujemo produkcijo! Zmaga v strelskih jarkih bo iluzorična, ako ji ne bo sledila zmaga na gospodarskem polju.

Kaj nam pomagajo vsi lepi govori, vse pisanje brez dejanj? Odpreti je treba meje, da lahko vgrajimo v inozemstvu blaga in živila, ki se tam ceneje dobijo kot pri nas. Zato pa nam mora biti tudi transport na morju na razpolago; vstvariti si moramo trgovske ladje. Ni zadosti, da kupimo v inozemstvu blago, treba nam ga je spraviti tudi domu! Pomorski transport se ne more drugače zboljšati, kot s prosto konkurenco. Kar se je trgovskih ladij tekom vojne pogubilo, je Amerika dogradila. Tržišča v Ameriki in ameriške transportne ladje poiščimo in vporablajmo, ako nam naših ladij primanjkuje.

S povzdgo produkcije in z eksportom bomo delo povzdignili in treba bo organizirati zvezo kapitala z delom. Imamo sicer nekaj kapitalistov v državi, toda naš kapital ne bo zadostoval za vse obrti in za vsa industrijska podjetja, ki bodo v Jugoslaviji vzrasla. Tu čaka naše banke hvalježno delo združiti kapital z delom. Interesiranje francoskega, angleškega in ameriškega kapitala pri naših bodočih podjetjih bi bilo velike koristi na našem gospodarskem polju. Naša podjetja v inozemstvu bi napravila utis solid-

versitas — tudi po dijaštvu v istini jugoslovanske. Specijelno naglašam, da se potem nikomur ne bo treba bati, da bi n. pr. novo ljubljansko vseučilišče bilo kak znak separatizma; obratno v njem moramo pričakovati pravo razsojdišče kulturnega jugoslovanstva in močno oporo za popolno stvarno jugoslovanstvo ujedinenje.

Ko stopite potem iz šol v življenje, boste mogli uspešno in uspešneje nadaljevati skupno kulturno delo, ki smo ga mi začeli pred vojno. Takrat so naše Matice in književne zadruge iskale in našle medsebojne vezi ter s takimi svojimi nepolitičnimi sredstvi podpirale politični pokret za ujedinenje. Že takrat so slov. in hrvatski profesorji imeli svoje skupno glasilo: »Nast-Vestnik«, slov. in hrvatski zdravniki svoj »Lečniški Vestnik«, slov. in hrvinženirji svoje skupne »Vestice«. To delo bo nam in pozneje vam nadaljevali.

Nikakor ni želiti, da bi lokalne ali pokrajinske organizacije prenehale; ne, mislim, da je v interesu stvari same, da ostanjejo. Važno pa je, da delo ene organizacije ne ostane prikrito drugi; zato je treba, da tvorijo sorodne pokrajinske organizacije neko zvezo med seboj (kakor je to bilo doslej na pr. pri Sokolstvu) in da imajo po možnosti skupna literarna glasila.

Tako bosta šola in življenje eni naši državi, t. j. eni skupni naši politični obliki dali tudi eno, skupno jako že tudi diferencirano kulturno vsebino.

nosti in realnosti, naše blago pa vta dobre kvalitete in preciznosti. Vodstvo takih podjetij v rokah trgovcev veščakov, poznajočih svetovna tržišča, in živahna trgovska zveza z inozemstvom bi bila kmalu vpeljana. Tako bi zblizali producente s konsumentmi. Paziti bi pa bilo treba, da pridemo le z resnimi in solidnimi tvrdkami v kontakt; zato bi nam bilo posredovanje naših domačih bank, ki bi nas in tuje interese o vsem podrobno informirale, neobhodno potrebno. Izogniti bi se pa morali nevarnosti, da uvažujemo nemški ali židovski kapital. Nemške in trige, nemške arogance, nemškega egoizma ne potrebujemo več pri nas; hočemo v miru drug z drugim živeti, židje pa naj ostanejo tam, kjer so, pi-javk ne potrebujemo pri nas.

S povikšanjem produkcije bi se pa tudi povzdignila obrt in trgovina. Poduk v obrtnih solah bi bilo treba razširiti na vse stroke in naraščati bi ne smel biti samo inteligenčen, moral bi biti tudi vešč in praktičen pri uporabi teorije. Iz naših lokalnih trgovcev bi postali veletržci, ki bi poznali tržišča v inozemstvu, blago, trgovsko pravo raznih držav in trgovske navade, železniško tarifarno politiko in tarifarno politiko pomorskih voznin, običaje pri raznih narodih in jezike in druge razne a jako važne zadeve in razmere. Naše sedanje trgovske šote ne zadoščajo, treba bi bilo visokih trgovskih šol in eksportnih akademij; absolventi teh šol bi pa pošiljali v svet, učiti se svetovne trgovine, svetovne naobrazbe, pravega praktičnega življenja. In le na ta način bi si ustvarili sčasoma zdravo produkcijo, zdravo in uspešno delo na gospodarskem polju.

Našo produkcijo pa povečamo, ako imamo zaloge, polne premoaga. Vitalega pomena je za nas, da smo popolnoma preskrbljeni s premogom in naša vlada je, uvidevši nevarnost, v prvi vrsti skrbela za to, da premogokopi funkcijonirajo. Danes se lahko reče, da je produkcija normalna, a še je treba napeti vse sile, da se delo, da se produkcija zviša. Transport na železnica mora biti neoviran in od dne do dne živahnejši. Industrija mora biti istotako preskrbljena s premogom in tudi v položaju napraviti si rezervne zaloge. Vgrabljen mora biti premog povsod in vsakemu. Delavnice na železnica delati morajo s polno močjo; koliko je lokomotiv, koliko je vagonov, ki na raznih postajah čakajo na popravilo! Otežkočen je promet tudi, ker nimamo pravih mazilnih sredstev. Ni dobrega cilindrskega olja, ne navadnega olja za transmisije, ne masti za kolese; le takozvano »nadomestilo« je dobili. Zato pa lokomotiva kaj hitro poteče in voz istotako; če bi imeli dobro maslo, ne bi promet tako trpel. Ako pa imamo pomanjkanje voznega parka, zakaj si ne naročimo nekaj garnitur v Ameriki? Dobimo jih lahko v kratkem času; naročimo si zraven še večjo množino mazilnih sredstev dobre kvalitete in mizerije na železnica in po industrijah bo hitro konec.

0 mariborskih in varažinskih dogodkih.

LDU, Beograd, 25. julija. Presbiro javlja: Dne 22. t. m. ob 22- uri je nastala pobuna v dopolnilnem oddelku 47. mariborskega pešpolka. Pri upor sodelovali tudi posamezni meščani, Nemci, a pred vsem železničarji. Vseled posredovanja čete karlovskega polka se je vzpostavilo še isto noč okoli 24- ure red. Četa je imela tri ranjence, uporniki šest mrtvih in nekoliko ranjenih. Del upornikov je bil aretiran, a en del je pobegnil. Kot vzrok za upor navajajo uporniki bajne nezadostno opremo, kakor obleko in obutev, in malo plačo.

Dne 23. t. m. se je uprl savski konjeniški polk v Varaždinu. Vojski pod poveljstvom podčastnikov so razbili skladišča in se polastili orožja ter strojne in odšli k vojašnici, v kateri so bile nastanjene pehotne čete. Pešci, ena in pol čete, so takoj stopili pod orožje ter se postavili nasproti upornikom. Ti so se razdelili v skupine, izognili se srečanju s pešci, zavzeli poštno zgradbo na Trgu Svobode, kjer so postavili strojnice. Poizkus upornikov, da bi se jim pridružili topničarji, ni uspel. Ker je pehota zavzela park, je bil odrejen napad na upornike, ki pa so se razkropili v skupinah po nekoliko ljudi in zasedli posamezne hiše. Njim se je pridružilo tudi nekoliko meščanov, ki so za časa gibanja pehote streljali iz svojih hiš. Okoli 15- ure ni bilo več boja. Del upornikov so prijeli, en del se je sam udal, a en del je pobegnil. Podvzete so odredbe, da se vsi poslednji primejo. Izgube pehote znašajo dva mrtva, en častnik in deset vojakov ranjenih. Izgube med uporniki dosedaj še niso znane. Niti v enem, niti v drugem poizkusu upora ni sodeloval niti eden častnik. Obstoje dokazi, da je od upora došlo vsled agitacije od zunaj.

Ti lokalni dogodki so dali sovražnikom kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev povod, da predstavljajo položaj v kraljestvu na nastopni način: »Nauen, 25. julija. Dunajsko poročilo javlja: Narodni poslanec Radič je ovrbojen iz zapora. Vojska je z raz-

salu, v katerem je prenehala vsaka disciplina. Vojski zapuščajo svoje čete, častniki in podčastniki so potrgali s svojih uniform službene snake. V Varaždinu in Zagrebu je došlo do velikih nemirov, ki še trajajo. Od Čakovca proti jugu ne vozi železnice, ne poslujeja brojav in telefon. Dalje se javlja: »Dne 23. t. m. je izbruhnilo po raznih krajih Jugoslavije revolucionarno gibanje. Hrvatski revolucionarji skušajo odbiti srbske vojske, ki se povsod zbirajo. Na več mestih je došlo do krvavih spopadov med Srbi in Hrvati. Nadalje vesti javljajo, »kako so hrvatski vojski v raznih mestih proglasili samostojno hrvatsko republiko. Velik del jugoslovanske garnizije v Mariboru na Štajerskem da je prešel v revolucionarni tabor. Čete so izšle na ulice s klici »Treba je odstraniti Srbijce«. Nezadovoljnost vlada tudi s srbsko upravo in ogorčenje valed prisilnega pozivanja pod orožje. Izgleda, da izvirajo upor s shodov, ki so jih udeležili mnogobrojni slovenski in hrvatski socialni demokrati in na katerih so govorili med splošnim odobravanjem govorili za republikansko državno obliko Jugoslavije. Aretirani so mnogi udeležniki teh shodov, vsled česar je izbruhnila dolgotrajna nezadovoljnost slovenskih in hrvatskih vojakov. V terek zvečer so bili očitno ogorčeni boji, ki so se razvijali na Dravi itd. Javlja se, da je bilo ob tej priliki ubitih trideset oseb in da je mnogo ranjenih.«

Politične vesti.

— Občni zbor krajevnih organizacij JDS v Mariboru se vrši v petek, 1. avgusta 1919 ob 20. (8.) uri v mali dvorani Narodnega doma. Dnevni red: 1. Poročilo o razvoju JDS v Mariboru. 2. Strankina politika v parlamentu. 3. Dopolnilne volitve v odbor. 4. Volitve zaupnikov za okrožno organizacijo. 5. Slučajnosti. Zadnji občni zbor se je vršil še pred obratom, ko je bilo številno odločnih Slovencev v Mariboru še majhno. Danes pa je vse uradništvo slovensko in obrtniki in trgovci smejo tudi prosto dihati in brez nevarnosti priznavati svojo pripadnost k tej ali oni politični stranki. Zlasti danes, ko klerikalci tako besno in krivično napadajo naše najboljše ljudi, je nujna potreba, da se strnemo vsi res demokratični čuteži v trdno vrsto proti klerikalizmu in boljševizmu, ki rujeta v lepi slogi proti obstoju jugoslovanskega kraljevstva. Zato vsi na občni zbor!

— Zbor zaupnikov JDS iz mariborskega okrožja se vrši v nedeljo, 3. avgusta ob 10- uri dopoldne v veliki dvorani Narodnega doma v Mariboru. Dnevni red: 1. Poročilo o strankini politiki v Narodnem predstavništvu. 2. Valuta, vojna posojila in druga finančna vprašanja. 3. Agrarna reforma. 4. Strankino delovanje v mariborskem okrožju. 5. Sprememba organizacijskega reda v svrhu večje samostojnosti okrožij in organizacija kmetijstva v stranki. 6. Volitve okrožnega odbora. 7. Volitve odbornikov za izvrševalni odbor v Ljubljani. 8. Slučajnosti. Zbora se udeležijo poleg naših štajerskih državnih poslancev dr. Kukovca in prof. Voglarja tudi podpredsednik deželne vlade dr. Zerjav. Vse krajevnne organizacije naj prijavijo pravočasno svoje zaupnike in jim dajo v svrhu kontrole posebne legitimacije. Častna dolžnost vseh zaupnikov pa je, da se udeležijo polnoštevno tega važnega zborovanja. Vsa potrebna pojasnila daje okrožni tajnik prof. Voglar v Mariboru.

Vsem krajevnim organizacijam JDS v mariborskem okrožju. V smislu novega strankinega statuta naj skličejo vse krajevnne organizacije JDS tekom julija izredne občne zbere, na katerih naj izvolijo svoje zaupnike za zbor zaupnikov JDS iz celega mariborskega okrožja, ki se vrši 3. avgusta ob 10- dopoldne v veliki dvorani Narodnega doma v Mariboru. Vsaka organizacija voli za vsake 25 članov po enega zaupnika. Obenem se naj izvoli za vsako krajevno organizacijo zastopnik v kmetijski svet. Vse te izvoljene osebe je treba javiti pred shodom zaupnikov v Mariboru okrajnemu tajniku prof. Voglarju in tajništvu JDS v Ljubljani. Izvoliti pa je treba take zaupnike, ki bodo 3. avgusta tudi zanesljivo prišli v Maribor. Krajevna organizacija naj jim izda posebno legitimacijo.

Vlaki na zbor zaupnikov JDS iz mariborskega okrožja pridejo v Maribor: iz Središča ob 9. uri 11 min., iz Ljutomerja ob 9. uri 30 min., iz Koroškega ob 9. 4 min., iz Celja ob 9. uri 11 min. zjutraj. Nazaj pa vozi: v Središče ob 6. uri 55 min., v Ljutomer ob 4. uri 47 min., na Koroško ob 3. uri 39 min., in v Celje ob 4. uri 30 min. popoldne.

— Za stranko polcištov in Tizovega absolutizma psuje današnji »Slovenec« celo JDS, ker nismo mogli s plaščem krščanskega potrpljenja pokriti v nebo kriče strahopetnosti in nerodnosti deželnega predsednika SLS, ki je ponižno zlezal pod klop pred peščico komunistov, ki je zakrivil, da je Štebjeva rdeča garda v ponedeljek za-

vladala s pasivno asistenco državne policije ljubljansko cesto in smela nemoteno strahovati meščane in davkoplačevalce brez razlike stranke in ki je končno s tem, da je dal očitno potuho štrajkujočim rdečim železničarjem spravil Ljubljano in celo progog južne železnice v najresnejšo nevarnost nasilne italianske okupacije. — Pravijo, da v obešenčevi hiši ni varno govoriti o vrvi in zategadelj se čudimo, da se upa o policijskem režimu in absolutizmu govoriti gospoda, ki je prevzela četudi cum beneficio inventari dedščino najzoprnejšega policista in denuncijanta dr. Šuštešiča, ki mirno trpi in gleda v svojih vrstah in tudi na odličnih mestih najvernejše nekdane pomagače apostola najostudnejše politične in strankarske korupcije in ki nima in ne sme imeti besede graje zoper številne agenture Šuštešičevih metod po raznih kranjskih župniščih. Perfidnost »Slovenec« stranarske politike zlasti v zadnjih tednih nam je dokaz, da je tudi v Jugoslovski tiskarni prišel z nova strašiti Šuštešičev duh in s tega bo treba izjavljati primerne posledice.

— Z ozirom na napade na generala Majstra v raznih klerikalnih listih ugotavlja »Mariborski delavec«: Danes lahko odkrito govorimo. Vsi tisti, ki so bili člani Narodnega sveta in ki smo s temi člani vsak dan občevali, vemo do pičice, da je v tistem usodepolnem trenutku, ko je sklical takratni nemški mestni komandant vse stalne častnike na posvetovanje, kaj naj store, da ohranijo disciplino med vojaštvom in oblast nad njim, ki je bilo po veliki večini nemško, je vstal takratni major Maister ter hladnokrvno izjavil, da prevzame v imenu jugoslovanske države poveljništvo mariborske posadke on. Ta junakiški nastop je imel uspeh in je rešil vso situacijo. Ako bi bil v tistem trenutku nemški polkovnik bolj brijten in bi vedel, da bo imel prihodnji dan Majster na razpolago samo 59 mož, bi bil dal lahko takratnega majorja Majstra ustreliti in danes bi delil Maribor usodo Celovca in Koroško ter Prekmurje bi bila izgubljena. Ta svoj v pravem pomenu besede smrtonosen revolucionaren korak je javil Majster naknadno takratnemu Narodnemu svetu in dobil še le takrat, ko je bil v resnici komandant mesta, čin generala. Da se je stvar do pičice tako vršila, kakor smo tu navedli, to nam lahko potrdi ne samo vsi člani Narodnega sveta, temveč vsi takratni mariborski Slovenci. Iz te ugotovitve je razvidno, da je bil general Maister tisti, ki je v najkritejšem trenutku s svojim nastopom rešil položaj v Mariboru in s tem tudi to mesto ohranil Jugoslaviji. Za zahvalo ga sedaj napadajo gotovi listi in sicer za to, ker se je po njegovem imenu imenovala ena izmed mariborskih ulic, dočim je neki drugi gospod, ki si prilašča največje zasluge za Maribor, ostal — brez ulice.

— Vsprejetje častnikov v skupno vojsko. Ponavljajo se vprašanja glede zavlačevanja o sprejemanju častnikov v skupno vojsko. Resnica je da bi bila ta stvar lahko že zdavnaj rešena. Kakor se nam poroča, je stvar že gotova glede aktivnih oficirjev, glede rezervnih pa je rešitev v najkrajšem času pričakovati. Naravno je, da zavlačevanje vzbuja nezadovoljnost in daje raznim dvomljivim elementom snovi za hujskanje. Vendar je brez dvoma, da bo vse to kmalu uravnano. Glede čina častnikov, ki so bili svojčas povišani od provinčnih vlad, je seveda treba posebnih polzvedb, ker se marsikatero povišanje od strani drugih občuti kakor nekakšna krivica. Razloge, ki so provinčne vlade privedli do izrednih imenovanj, treba vsekako rednim potom ugotoviti. Na splošno se mora v sprico majhnemu aparatu in velikim novim nalogam priporočati medsebojni ozir in potrpljenje.

— Radi pogroma na Srbe leta 1914. v Bosni in Hercegovini se je vršilo zadnje čase več kazenskih razprav. V Mostarju je trajala razprava proti odvetniškemu kandidatu dr. R. Smoljanu 6 dni. Dr. Smoljan je bil končno oproščen obtožbe.

— Boljševiški zamorci. V več mestih Severne Amerike so se dvignili boljševiški zamorci ter začeli moriti in pleniti. Prišlo je do boja z vojaštvom ter je bilo mnogo zamorcev, pa tudi drugih civilnih oseb in vojakov ranjenih in ubitih. »Berliner Tageblatt« javlja iz Haaga: Vse bolnice v Washingtonu so polne ranjencev. V mesto prihajajo vojska ojačenja, da preprečijo nove napade boljševiških črncov, ki jih je v Washingtonu na stotisoče. Tudi v Melbourne so se vršili krvavi izgredi. Okoli 8000 vrnivših se vojakov se je združilo s poulično drhaljo in porušilo vladno palačo. Ranili so vladnega predsednika Lansona. Prišlo je do arditih spopadov s policijo.

Spominjajte se zaklada „Slov. sokolske zveze“.

Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

PRESTOLONASLEDNIK V NOVM SADU.

LDU, Beograd, 24. julija. Snoči ob 18. uri je prestolonaslednik prišel v Novi Sad. Sprejem je bil veličasten v pravem pomenu besede. Brezbrojna množica je prestolonaslednika pozdravljala od pristajšča do vladčanskega dvora, kjer je vstopil med navdušenimi vzkljki. Ko se je pokazal na balkonu dvora, je navdušenje in razigranost naroda dosegla vrhunec. Ko je klicane umolknilo, je izpregovoril prestolonaslednik: »Hvala Vam, moji dragi Novosadljani na tej svečani manifestaciji. Nijam besed, s katerimi bi se Vam zahvalil. Viskard smo bili v duši eno in hočemo to tudi ostati na srečo našega naroda. Uverjen sem, da bo moj Novi Sad, veren starim svojim tradicijam, tudi v bodoče kakor v prošlosti zavzemal eno izmed prvih mest v življenju našega naroda. Živeli moji Novosadljani! V mraku je bila veličastna baklja, katere so se udeležili tudi Sokoli, Sokolice, četniki, pevsko društvo »Neven« in vsa novosadska omladina. Prestolonaslednik se je z balkona zahvalil svojim milim Bačkanom na lepem in navdušenem sprejemu. Rekel je: »Že prej smo bili zedinjeni v duši, sedaj pa smo se združili in združeni hočemo ostati vekomaj. Dobri prijatelji! Znamo biti, toda prav tako znamo biti tudi močni, neprijatelji, kadar branimo svoje. Ne znamo se samo boriti mož proti možu, marveč znamo voditi tudi ekonomsko borbo«. Nato je prestolonaslednik sporočil Bačkanom pozdrav Nj. Vel. kralja Petra. Svoj govor je završil: »Živeli moji mili Bačkanj! Množica je odgovorila z gromkim: »Živio!«

BALKANSKA VOJNA NEIZOGIBNA?

LDU, Berlin, 24. julija. (Dun. korur.) »Deutsche Allgemeine Zeitung« javlja iz Haaga: Venizelos je izjavil, da je nova balkanska vojna neizogibna, ako Amerika v bolgarskem vprašanju ne ugodí grškim željam. V ameriških krogih so zelo iznenadeni, ker je Venizelos, ki se je dosedaj vedno kazal kot vnetega pristaša zveze narodov, po vsej priliki izgubil zaupanje v to organizacijo.

NAŠI POLKI.

LDU, Beograd, 25. julija. Dosedaj so naši polki nosili razna imena, n. pr. »nadštevilni«, »nadomestni« itd. Vseled sklepa ministrskega sveta pa je sedaj tako imenovanje ukinjeno in polki bodo imeli svoje številke. V pehoti bo obstajalo 23. polkov, v topništvu sedem in v konjenici osem, razen drugih enot, kakor so peki, pionirji itd.

CETINJSKA OMLADINA.

LDU, Beograd, 24. julija. Vseled agitacije in propagande agentov bivšega kralja Nikite kakor tudi italijanskih oblasti se je cetinjska omladina organizirala in izdala razglas vsem organizacijam v Črni gori, v katerem proglašajo, da se je vršil večer boji proti vsem starodavnim sovražnikom Črne gore in da bo ona ta boj nadaljevala. Zeli, da store isto vse mladinske organizacije in da stopijo v kar najtesnejšo medsebojno zvezo. Omladina je tudi manifestirala po Cetinju.

SANITETNI MATERIJAL.

LDU, Beograd, 24. julija. Sanitetni materijal, in sicer 4 vagoni, ki ga je Amerika poklonila Srbiji, je začel prihajati v Beograd. Del materijala je že raztovorjen.

OBNOVA.

LDU, Beograd, 24. julija. Včeraj se je vršila v ministrstvu za prehrano in obnovu zemlje konferenca pod predsedstvom dr. Korošca. Konserenca se je bavila s ponudbo, ki jo je stavila neka francoska družba glede popravila škod, ki so bile storjene tekom vojne. Zlasti občutna škoda je v topliškem, kuršumliškem in prokopskem okrožju. Treba je napraviti nove mostove, zgraditi nove ceste, železnike proge, ukrepati kaj glede poplavljenih krajev in glede osuševanja močvirja. V Beogradu je treba postaviti novo železniko postajo, poleg tega popraviti vodovod in ulice nanovo tlakovati. Za vsa dela in popravila je stavila družba svoja predloge. Konferenca posvetovanj ni dovršila in se nadaljuje pozneje.

ZAHVALA BEOGRADSKIH MATURANTOV V ZAGREBU.

Zagreb, 25. julija. Tukajšnji poveljenik za prosveto je prejel od ministra za prosveto Ljuba Davidovića brzojavno zahvalo v imenu staršev dijakov, kakor v njegovem lastnem, za presrečni sprejem beogradskih maturantov. Brzojavka zatrjuje, da ste bili omladina in prosveta vedno nositelji narodnih idealov in da boste tudi v bodočnosti pionirji narodne edinstnosti.

»OBZOR« O VPOLICU DR. POTOCNJAKA V BEOGRADU.

Zagreb, 25. julija. Današnji »Obzor« glosira ironično poročilo nekaterih novin, da je dr. Franko Potocnjak poklican od centralne vlade v Beograd. »Obzor« konstatira, da bi se to

protivilo duhu parlamentarizma, ker dr. Potočnjak ni poslanec v Narodnem Predstavništvu.

POTOVANJE REGENTA V SUBOTICO.

Subotica, 24. julija. (Zakasnelo.) 25. t. m. pride v Subotico regent Aleksander. Vrše se velike priprave za kar najslajnejši sprejem.

BEOGRADSKI MATURANTI V KARLOVCU.

Karlovce, 25. julija. Beogradski maturanti so prispeli v četrtek zjutraj iz Ljubljane v Karlovce in posetili veliko električno centralo ter si ogledali ruševine gradu Zrinski - Frankopana. Mesto je bilo svečano okinčano, meščanstvo pa je priredilo gostom v kadetnici banket, na večer pa v Zorinem domu komers' s plesom.

NOVO ŽENSKO GLASILO.

Zagreb, 25. julija. »Narodna Politika« poroča, da bo pričelo pričetkom meseca septembra izhajati v Zagrebu glasilo »Ženska Misao« kot glasilo hrvatske katoliške ženske zveze v Zagrebu.

DR. LAZA MARKOVIĆ O DRŽAVNEM USTROJU IN USTAVU.

Zagreb, 25. julija. V današnjem »Obzoru« odgovarja beogradski univerzitetni profesor dr. Laza Marković na nedavno objavljene članke dr. Hinko Hinkovića o državnem ustroju in ustavi. Hinkovičeva skepsa o parlamentarizmu, je skepsa o politični zrelosti našega naroda. Misel, da bi se potom konstituantne mogla ustvariti velika Srbija, je dokaz, da dr. Hinko Hinković ne gleda na narodno edinstvo tako, kakor preje. Tako sumnja pomenja za srbsko pleme največjo nepravilnost, ker so ravno Srbi smatrali za svojo prvo dolžnost, da se zedinijo s svojimi brati Hrvati in Slovenci v eno veliko državo.

Neodrešena domovina.

DALMATINSKA LASKA DELEGACIJA V RIMU.

LDU. Split, 24. julija. (DDU.) Po »Corriere Adriatico« od 23. t. m. sporočamo, da so se vrnili v Zader Ziliotto, dr. Barbieri, prof. Brunelli, dr. Brizzi in zastopnik delavstva Candia, ki so bili v Rimu. Titoni jih ni mogel sprejeti, pač pa jih je sprejel podtajnik ministrstva za zunanje stvari della conte Sferza, ki je zadrževal italij. dalmatinski delegacijo, ki sta se ji pridružila tudi Salvi iz Splita in Pini iz Šibenika, da bo italijanska vlada vedno branila italijanske pravice. Ministrski predsednik je sprejel v avdienci Ziliotta in Salvija ter jima je potrdil izjave podtajnika. Delegacija je imela razne razgovore z zastopniki društev »Dante Alighieri« in »Trento e Trieste«, z raznimi zastopniki nacionalistične stranke in levice. Italijani vodijo zopet živahno propagando in po naših informacijah so bile določene ogromne vsote za zunanji tisk, za kupovanje jugoslovanskih duš in za plačevanje vseh, ki stojijo v njihovi službi.

Italijani streljajo na našo finančno stražo.

Včeraj ob 17. so italijanski vojaki streljali na finančnega nadpaznika Ivana Koblerja, ki se je nahajal na službenem obhodu 200 metrov tostran demarkacijske črte, in ga težko ranili z eksplozivno patrono. Ranjeni nadpaznik je bil transportiran v Ljubljano. LDU.

Davke plačujejo na Goriškem »al parici«; kolikor poprej kron, toliko sedaj lir. Tako je pri vseh davkih. Nič se ne vpoštevata, da je moral davkoplačevalec svoj čas dati za 100 lir 250 K.

Ponarejen laški denar po 25 in 50 lir, kroži po Trstu in sedaj tudi po Reki. Baje se je organizirala družba, ki hoče kar največ tega ponarejenega denarja spraviti v Jugoslavijo.

Umri je na Reki lekarnar Anton Marčelja, ki je bil svoj čas sredi najhujše narodne borbe v Istri več let upravitelj lekarnar v Pazinu. Časten mu spomin.

Zavezniki.

POGREB NARED. MANNHEIMA V PARIZU.

Pariz, 24. julija. Včeraj se je vršil na svečan način pogreb francoskega narednika Mannheim, ki je bil ubit v Berlinu. Na krsto so bili položeni krasni venci. Javljajo se, da so Nemci dobili mnogo svedokov, ki naj bi dokazali, da je Mannheim žalil nemške dame.

Mirovna konferenca.

JUGOSLOVANSKI PROBLEM?

LDU. Curih, 24. julija. (ÖTU.) »Wiener Mittagszeitung« poroča iz konferenčnih krogov: Od vseh problemov, ki jih ima še rešiti mirovna konferenca, bo jugoslovanski problem najbolj težaven. Ne samo reško vprašanje, marveč tudi bolgarsko in črnogorsko povzročata resne komplikacije. Nikita ne misli na to, da bi odstopil od svojih zahtev, izjavlja, da so vsi srbski sklepi ničevni in ga pri tem podpira ne samo Italija, temveč tudi Anglija.

ITALIJANI SE ZVLJAJO.

LDU. Chiasso, 24. julija. (ÖTU.) Kakor poroča »Perseveranza«, je Tit-

toni v jadranskem vprašanju stavil nov predlog, po katerem naj bi se ustanovili dve svobodni državi, in sicer kot ena svobodna država Reka z okolico, druga svobodna država pa Zader, Šibenik in Split. Jugoslovanska vlada pa je slejkoprejo ostro protestirala proti taki rešitvi vprašanja, tako da Titoniju pač ne bo ostalo drugega, kakor da se sedaj odreči in da zahteva uporabo londonskega dogovora. List zaznamuje zahtevo mirovne konference, da morajo Jugoslovani zapustiti Celovec, kot velik vspeh pariškega delovanja Titonijevega.

FRANCOSKO-ANGLEŠKI DOGOVOR.

LDU. London, 25. julija. (ÖTU.) »Zeit« poroča: Ratifikiranje mirovne pogodbe in francosko-angleškega dogovora je bilo v vseh branilih sprejeto brez glasovanja.

POGAJANJA GLEDE IZROČITVE SAARSKE KOTLINE.

LDU. Nauen, 25. julija. (Brezžično.) Pogajanja med nemško in francosko vlado glede izročitve saarske kotline so se pričela v sredo v Saarbrückenu. Nemčijo zastopajo pri teh pogajanjih funkcionarji pruskega trgovskega ministrstva. Razpravlja se tudi o pogojih, ki naj veljajo za prevzete nemških rudniških uradnikov pod francosko upravo.

AVSTRILJA HOČE ZAVLAČEVATI.

LDU. Nauen, 25. julija. (Brezžično.) Kakor se javlja iz Berlina, smatralo razni krogi rok desetih dni za odgovor na mirovne predloge za nepravilno. Upa se doseči podaljšanje roka. V Feldkirchu so se vršili razgovori med obojema stranjo z državnim kancelarjem dr. Rennerjem, ki je prišel iz St. Germaina in je med t. j. tudi odpotoval. Načrt mirovne pogodbe je zbudil živahno razpravljanje zlasti v parlamentarnih krogih. Agrarni poslanci pravijo, da je zahteva po izročitvi 6000 molznih krav neizvedljiva. Ta izročitev pomenja smrt najmanj 12.000 dojenčev in otrok. Poslanci ostro kritikujejo finančne določbe. Menijo, da se mora mirovna pogodba v podrobnostih še enkrat obravnavati in da mora dati vlada direktive, po katerih se je ravnavati. Upajo, da bo rok za odgovor podaljšali. Računajo tudi z možnostjo, da odpotuje državni tajnik dr. Schumpeter v St. Germain, kjer bo delal skupno z drugimi člani mirovne delegacije na izgotovitvi odgovora na mirovne predloge. Tudi deželni zastopniki se bodo izjavili glede načrta mirovne pogodbe. Časopisje splošno ostro kritikuje načrt mirovne pogodbe.

LDU. Dunaj, 25. julija. (ÖTU.)

»Zeit« poroča: Vtis, ki so ga dobili udeleženci razgovora v Feldkirchu ni bil ugoden. Po pojasnilih državnega kancelarja ni pričakovati, da bi se načrt pogodbe v bistvu kaj izpremenil. Mogoče pa je le, da bi se dala v eni ali drugi stvari doseči kakolajšava. V krogih udeležencev konference v Feldkirchu računajo s tem, da se bo mogel nemško-avstrijski odgovor izročiti šele sredi avgusta. Ker se bodo posvetovanja entente o nemško-avstrijskem odgovoru tudi nekaj časa vlekle, se z končanjem mirovnih pogajanj ne more računati pred sredo septembra.

ČEŠKO - POLJSKA KONFERENCA.

LDU. Krakov, 25. julija. (ÖTU.) V današnji plenarni seji česko-poljske konference, ki jo je ob 12. otvoril predsednik Udržal, je prebral predsednik poljske delegacije poslanec Kratki brzojavko predsednika Paderewskega, ki pozdravlja česke delegate in otvoritev česko-poljske konference. Potem je prebral odgovor česke delegacije na včerajšnjo izjavo Poljakov glede predlaganega plebiscita v tešinski Šleziji. V poljskem odgovoru se poudarja še enkrat pripravljenost za zadovoljivo ureditev vseh gospodarskih odnosov med obema državama. Odgovor delegacije bi se imel jutri izročiti mirovni konferenci, ker v petek poteče rok, je poljska delegacija sporazumno s česko delegacijo brzojavno naprosila mirovno konferenco v Parizu, da se rok podaljša za en teden.

Iz Avstrije, Madjarske, Nemčije, Turške.

DEMISIJA DR. BAUERJA.

LDU. Dunaj, 24. julija. (ÖTU.) V današnji seji glavnega odseka narodne skupščine je državni tajnik za zunanje stvari dr. Bauer podal svojo demisijo. Dr. Bauer je izjavil, da vidi povod za demisijo v tem, da se je prepričal, da se posebno pri francoski vladi spodbujajo nad njegovo osebo in da so vsled tega pogajanja otežkočena.

PROTI MADŽAROM.

LDU. Deutschaltenburg, 25. julija. (Brezžično.) Iz Bukarešte poročajo: Rumunski glavni stan objavlja, da se rumunske čete po načrtu in v največjem redu umikajo, ne da bi prihajale v stik z madžarskimi rdečimi gardami. Ob enem dementira glavni stan vest, da se vrše ljuti boji med obema armadama. Vrhovni poveljnik orientske armade general Franchet d'Espèray je glasom »Tagblatt« potom brezžičnega brzojava poročal v Pariz o kršenju premirja

po madžarskih četah in izrazil mnenje, da je treba proti Madžarski nemudoma nastopiti z vso odločnostjo, ker je Madžarska otvorila sovražnost na svojo roko.

Koroške grozovitosti.

Ravnanje Nemcev na Koroškem s Slovenci osvetljuje jasno nastopni, naravnost grozoviti dogodki, ki so se izvršili začetkom tega leta v borovelskem okraju in ki so v kričečem nasprotju s poročili v »Neue Freie Presse«. Začetkom januarja t. l. so vdrl nemški vojaki čez Dravo od Žihpolja sem proti Borovljam. Med temi vojaki koroške »Volkswehr« je bilo tudi okoli 40 Žihpolčanov, ki so se morali pridružiti. Trije teh »vojakov« iz Žihpolja in sicer delavca Jernej Herzele, Janez Pichler p. d. Hofstätterjev in eden neznanega imena so dobili povelje od svojega stotnika, da stražijo v gostini Steirer v Goričah. Proti večeru dne 7. januarja t. l. pripelje mimo te gostilne trenski voz slovenskega vojaštva od Borovelj sem, najbrže v nevednosti situacije. Na vozu so sedeli znani major Lavrič, poročnik Sirk in še trije slovenski vojaki. Sedaj pride iz gostilne imenovani vojaki stražarji in obstopijo voz. Major Lavrič, ki jih je imel za slovenske vojake, vpraša, kaj da je, a v trenutku izprevidi položaj ter seže po samokres. Prepozno. Janez Pichler začne nemudoma streljati in zadene Lavriča v koleno in v levo stran, na kar je ustrelil še dvakrat za bežim Lavričem, ki je našel dobro zavetišče pri slovenskem kmetu. Ta kmet ga je obvezal, ga negoval in branil pred surovo nemško soldatesko, ki je hotela Lavriča pobiti, dokler ni bil odveden kot vjetnik v Celovec.

Skraino nesrečen pa je bil poročnik Sirk. Pichler je namreč nato ukazal Jerneju Herzele, da odvede voz s Sevnikom in onim vojakom — dva sta pobegnila mejasno — v Koštevce. Komaj par streljajev je vozil Herzele po cesti dalje, že pride Pichler za vozom in ukaže, da se mora razoroženi Sirk vrniti. Sirk je skočil raz voz in sedaj so začeli okoli stoječi nemški vojaki nanj streljati, baje za to, ker ni hotel izdati razmer v Borovljah. Zadet od sedmih strelcev se je zavlekel Sirk po vseh štirih skozi šupo za hišo, stoječo ob cesti, v temi se pa zvalil čez breg ob cesti in tam obležal. Domačini so ga slišali jecati in prositi pomoči, a radi prisotnosti razdivjane nemške tolpe si ni upal nihče pomagati. Drugo jutro so našli Sirkina pod bregom mrtvega — brez škornj in nogavic, katere je Pichler ukradel po noči — mrtvecu. S tem pa mučenstvo Sirkovo še ni bilo končano. Že mrtvec je bil izročen zasramovanju brezobrazne in podivjane nemške svojati. Drugi dan so namreč prepeljali krsto z njegovim truplom iz Gorič v Borovlje. Nekaj dobrih slovesen se je jelo križati vprico krste in moliti iz prirojene jim pijetosti. Sedaj pa nastopi žena krojača Seničnika (Senitschnigg) iz Borovelj, ponemčena babura in živinčev v človeški podobi. Razkoračila se je pred krsto in brezsrčno izustila besede, ki kažejo brezmejno sovraštvo do Slovencev: »Za slovenskega vojaka se pa že ne prekrizam, rajše ga opljujem« in brezobzira je brenila z nogo v krsto in jo opljuvala. Pri isti priliki je ta nemška amazonka dala duška svoji jezi proti Slovincem še na drug način. V istem času so pripeljali iz vasi okoli Borovelj slovenske vjetnike in slovenske kmete, da jih internirajo in to je bilo za baburo. Zmerjala in zasmehovala jih je na vse mogoče načine, zlasti pa dražila s tem, češ sedaj se boste učili nemški. Hujskala je množice nanje: »Doli s temi Srbi, ubite te slovenske pse, kar je imelo med drugim za posledico, da je bil slovenski kmet iz Sel po udarcih z gorjačo malone ubit, rešil ga je le debeli kozuh.

Čujemo, da se nahaja Seničnikova v zaporih deželne sodišče v Ljubljani, in nadejamo se, da ne uide zaslužni kazni, Pichler Janez pa je žalibog ubežal z nemškimi vojaki.

Pritožbe našega dijaštva proti vladi.

Sekcija društva »Jugoslavija« v Pragi: Staleška organizacija praškega dijaštva iz območja deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani je sklenila na svojem občnem zboru dne 1. julija t. l. sledečo resolucijo, ki jo je poslala deželni vladi za Slovenijo v Ljubljani.

Resolucija.

Slovensko visokošolsko dijaštvo je nad načinom, kako je poverjenstvo za uk in bogočastje v Ljubljani v preteklem šolskem letu za dijaštvo v Pragi skrbelo, prošnje za podpore reševalo in kako je priznane podpore posameznikom v Prago dostavljalo skrajno ogorčeno. Pokrajinska vlada v Ljubljani je po prevratu in preteklem letu z veliko gesto obljubljala dijakom izdatne podpore in besedičila, kako misli ugledati telesno in duševno vsled dolgotrajne vojne otprli mladini vsot bogočast. Ali ostalo je samo pri obljubi!

a) Priznane podpore — letnih 600 do 1000 kron — so za študij v Pragi

naravnost smešne, radi razlike v valutah pa ti zneski imena »državna« podpora za študij v inozemstvu« sploh ne zaslužio; to je kvečjemu miloščina vržena beraču pod noge. Izgovor poverjenika za uk in bogočastje, da ni imelo več sredstev na razpolago je samo dokaz malomarnosti in nesposobnosti. Zakaj so si pa druge pokrajinske vlade znale preskrbeti večja sredstva?

Naša tozadevna pritožba na ministrstvo za prosveto v Beogradu je po informacijah našega praškega veleposlaništva imela uspeh, da je bilo za tekoče šolsko leto dovoljeno pokrajinski vladi v Ljubljani v naše svrhe ponovnih 100.000 kron kredita. Toda nam se podpore niso zvišale. Vprašamo pokrajinsko vlado v Ljubljani: »Komu se delili »miloščino« iz teh od nas priborjenih sredstev?

b) Reševanje prošnje za podpore je bilo naravnost škandalozno. Če par dijakov, ki so bili šele pozneje demobilizirani ali so se šele pozneje odločili za študij, ni moglo v pravem času vložiti prošnje, ni bilo poverjenstvo za uk in bogočastje s tem še upravičeno zavlačevati rešitev prošnje do konca šolskega leta. Še v slavnem bivšem avstrijskem vojnem ministrstvu, središču birokratske korupcije, se je rešilo prošnje v dveh mesecih, omenjeno poverjenstvo pa je rabilo za rešitev nekaterih prošnje 6 mesecev.

Slučaji protekcije — primeri na razpolago — niso ostali dijaštvu skriti, zato se naj vlada ne čudi našemu ogorčenju.

c) Za prvi obrok smo morali o Veliki noči urgirati. Za drugi obrok smo začeli prositi začetkom maja meseca. Štiri brzojavke so šle potom veleposlaništva na vlado, ene izmed njih na g. ministra dr. Korošca, ki je gotovo našo prošnjo na pristojnem mestu podpiral, toda vse zastonj! Prošnja veleposlaništva, da vlada da istemu pooblastilo izplačevati že priznane podpore, da se dijakom omogoči vsaj polaganje izpitov, je ostala tudi bob v steno, niti odgovora ni dobilo veleposlaništvo! Danes, po koncu šolskega leta, ko je dijaštvo deloma že šlo na počitnice, so začele kanjati podpore potom bank po kurzu 58 čeških kron za 100 jugoslovanskih.

d) Nič boljše ni bilo z begunskimi podporami! Po trimesečnem barantanju z vlado potom poslaništva so dobili dijaki — begunci — končno 100 K podpore. S tem je dijak — begunec po predložitvi poverjenstva za socialno skrb v Ljubljani za celo leto odpravljen.

Dijaštvo je prišlo na podlagi navedenih dejstev do zaključka in prepričanja, da sploh nima več smisla obračati se v gmotnih ali katerikoli zadevah na pokrajinsko vlado v Ljubljani ter smatra letošnje brezvestno uradovanje in trpinčenje dijaštva za zločin nad učeno se mladino. Ker nas je krutost časa izurila v vsakem orožju, smo sklenili seči v bodoče po samopomoči.

Kot prvi znak protesta napram vladi, je dijaštvo sklenilo, da ne predloži spričeval o prestatih izpitih poverjenstvu za uk in bogočastje v pregled ter da informira potom časopisja celo jugoslovansko javnost, kako pokrajinska vlada v Ljubljani izvršuje svojo dolžnost napram akademski mladini.

Janže Novak, t. č. predsednik sekcije; Stanko Hladnik, t. č. tajnik sekcije; Fran Marinič, t. č. predsednik »Jugoslavije«; Vladimir Ribar, t. č. tajnik »Jugoslavije«.

Dopisi.

Srbski maturanti v Kranju. Točno ob 4. uri popoldne se je približal okusno okrašenemu kolodvoru z zelenjem ovenčani vlak, prihajajoč iz Bleda, ob najlepšem vremenu. Ves Kranj z raznimi narodnimi društvi in bližnja okolica je bila na kolodvoru. Zaorili so burni živjo — in slava-klici Srhom. Mestna godba in pevski zbor Čitalnice sta še povzdignila in pomnožila medsebojna čustva ljubezni in bratstva. Kot prvi je pozdravil dole goste gimnazijski ravnatelj Ignacij Fajdiga v vznesenih besedah, spominjajoč se našega junaškega kralja Petra I. Profesor Kangrga mu genljivo odgovoril in se mu zahvaljuje za prisrčen pozdrav. V imenu narodnega ženstva pozdravi gospa ravnateljica Palmira Fajdiga; v imenu mnogobrojnega dijaštva pozdravi srbsko mladino osmošolec Ivo Mihelič v toplih besedah polnih čustev, dijak Jovanović mu enako toplo odgovori. Nato se občinstvo razporedi in v četverstopih odkoraka v mesto, kjer se iz oken vsuje obilo cvetja na dole goste. Iz vsake hiše jih pozdravljajo zastave, trgovine so zaprte, srčno razpoloženje vsepovsodi. Pred glavno cerkvijo pozdravi goste gospod dekan Anton Koblar ter jih vabi, da si ogledajo zgodovinske znamenitosti cerkve. Pred mestno hišo je zbran občinski svet z županom in okr. glavarjem na čelu. Oba pozdravita v prisrčnih besedah dole goste, profesor Kangrga enako ljubeznivo odgovarja. Skozi mesto korakajo Srbi kot triumfalna četa; vsaj je ni hiše, ni nikogar, ki bi jih ne pozdravljal z veseljem. Skozi lepo Zvezdo gre sprevod na pokopališče, kjer pevec s svojim ubranim petjem v spomin Prešerna in Jenka očarajo goste, profesor dr. Pregelj pa v slovenskem in srbskem govoru naglaš kulturni pomen obeh penikov za nas Jugoslovane. S pokopa-

lišča gre sprevod na železni most čez Kokro, kjer se divijo Srbi krasoti romantične struge in nato čez Frantičovo k pripravljeno južini na sokolskem dvorišču pod košatimi kostanji. Nad vse divjen pogled čez 30 belo pogrnenih miz, okrašenih z bršljanom in cvetjem, obloženih z okusno mrzlo telečjo pečenko, srno in gnatio, mnogovrstnim pecivom, pivom in malinovcem, je vse goste prijetno iznenadilo. Mestne gospe in gospodične s svojo ljubko postrežbo ter s svojo lepo prireditvijo so vse goste izvanredno omamile. Od trenutka do trenutka se je veselo razpoloženje stopnjevalo med domoljubnim petjem in godbo, pri čemur je tudi srbska mladina vrlo pomagala. Žalibog je prekmur nastopil čas ločitve, ko je abiturient Danimir Čebulič iz pripravne hodnika Sokolove dvorane govoril v začasno slovo — Srhom ter jim svečano obljubil, da jim kmalu vrnejo našli dijaki nad vse ljubi obisk, z namenom, poglobiti vsestransko prijateljske vezi medsebojne ljubezni in pobratimstva. Obisk »Kluba Beogradskih maturanata« ostane mestu Kranju nepozaben. Vrlim damam, gospodičam, čitalniškemu pevskemu zboru, mestni godbi in vsem govornikom, vsemu občinstvu pa gre skromna hvala, da se je ves razpored izvršil sijajno, kar je rada, v tem oziru jako razvadena Ljubljana, priznala.

Iz Rogaške Slatine. V biseru jugoslovanskih kopališč in zdravilišč vrvi sedaj nad vse pričakovane živahno in bujno življenje. Prsa se ti širijo veselja in ponosa, ko zagledaš t. j. od grčev in gor obrobjeni rajski kotiček, svetel in jasen v solnčnem blesku v sočnatem zelenju in pestrobarnih gredicah, polnih cvetlic, ta kos naše grude, za katero smo se dolgo, dolgo vrsto let pulili s krutim, premočnim Germanom. Skoro že izgubljen cvet slovenske zemlje je zopet v naši posesti. — Življenje tukaj je prav udobno; lepa stanovanja, dobra in prav izdatna hrana po zelo zmernih cenah, koncerti, sprehajališča, snažna, voda in vsi drugi zdraviliški pripomočki v polnem teku, krasen Srajev kruh, pomnožen z Bizjakom. Vidi se, da se trudi uprava, katero še deloma prejšnji nemški uslužbenci uvajajo, na vse strani vzdržati zdravilišče na višku modernih zahtev. Z ob železnega časa in frivolne soldateske je seveda marsikaj okrhla, kar se v trenutku ne da popraviti. — Toda kakor nikjer, tako tudi tukaj ne more biti naše veselje popolno. Izmed mnogih gostov, ki prihajajo dan za dnem trumoma, je pretežni del hrvatskih židov, nekaj prav pristnih, kakor da bi bili pravkar prišli iz Rdečega morja. Dočim ti ljudje doma prav pridno govore hrvatski, kadar strizejo in gulijo hrvatske ovčice, so se tu otresli zasovražene hrvatsčine in so prav v svojem švabskem elementu. S palci v jopiču kladi deloustni Abeles in pripoveduje dolgočasnu Jajtelu o »gešetu«, Pinkles in Kohn, Deutsch in Schwarz se pripravajo prav glasno pri kartah, mamj Sara razklada svojim množestvenim družicam o toaletah sinček Mozes moti v dvoran koncert, tako da mora nad vse izboren kapelnik prekinjiti godbo. Zagrebški šmok in njegov švabski žargon sta torej občutno močno zastopana. Ne pišem teh besed, da bi jih dražili, ali sedaj po tolikih stoletih je prišla vendar enkrat za nas urica, v kateri odločuje naš jezik in naša volja, v kateri se moramo osvoboditi tuščine od ljudi, o katerih vemo, da obvladujejo jugoslovanski jezik. Ničmanj žalostno in sramotno je švabarene nekaterih naših bratov iz Hrvatske. Med seboj govore hrvatski, ko pa slutijo tučca blizu sebe, takoj jo vdarijo na blaženo švabščino. Ravno tako v gostilnah, uradih, kavarnah. Na tak način ne bomo nikdar iztrebili nemškutarjenja, ki ga je žalibog še precej med domačim ljudstvom v Rogaški Slatini. Bodimo dosledni in zavedajmo se, da smo v jugoslovanski, ne več nemški Slatini, kjer nas bi moralo biti sram, če nemškutarimo in pljuemo v lastno škodo.

Zahvala.

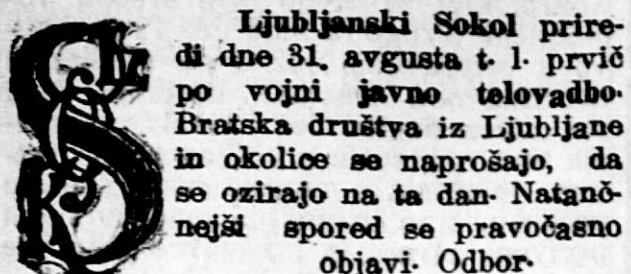
Odbor za sprejem »Kluba Beogradskih maturanata« se toplo zahvaljuje vsem, ki so na kakršenkoli način pripomogli, da smo izletnikom pokazali, kako prisrčna bratska čustva vežejo nas Slovence s Srbi.

Hvala posebej pokroviteljicam gospej Mari dr. Brejčevi in gospej Franji dr. Tavčarjevi in narodnemu ženstvu za njihovo poživljeno delo; vsem zavodom in zasebnikom za prenočišča; odborom v St. Vidu (Zavod), na Vrhniki, Bledu (posebno Tourist office) in Kranju za sprejem in pogostitev, prirejanje nad vse pričakovane; vladi, mestni občini in denarnim zavodom za izredne podpore; tovarnarju g. Karlu Pollaku za pogostitev; železniški upravi v Ljubljani (postajenčelniku g. Ludviku) za vso izkazano uslužnost; pozdravim odborom na različnih postajah, osobito v Novem mestu, na Jesenicah, v Podnartu i. dr.

Omenjene čimtelje, da, ves slovenski narod danes prešinja prijetna zavest, da smo se bratski mladini srbski ob tem prvem posetu izza ujediniteljnosti vsaj nekoliko oddolžili.

ODBOR.

Sokolstvo.

Ljubljanski Sokol priredi dne 31. avgusta t. l. prvič po vojni javno telovadbo. Bratska društva iz Ljubljane in okolice se naprošajo, da se ozirajo na ta dan. Natančnejši spored se pravčasno objavi. Odbor.

Sokol II. priredi v nedeljo, 3. avgusta v Hribarjevem gaju v Kozelji svojo javno telovadbo. Ta nastop naj pokaže neumorno delo, ki ga je vršilo društvo v kratkem času od prevrata do danes kljub najneugodnejšim razmeram, ki so ga prisilile, da ni mogel svojih moči in dela razviti, kakor bi bil rad. Natančni spored prireditve na lepakih. Vsi prijatelji Sokola II. in sokolstva sploh, pohitite v največjem številu na ta javni nastop. Zdravo!

Sokol I. priredi jutri v nedeljo popoldne poizkus s svojim deškim sokolskim naraščanjem v Vevče. Dečki, vabimo vas, da se izletu udeležite polnoštevilno. Povabite s seboj svoje ljube starše, bratce in sestre! Vsi so nam dobro došli. Zbiramo se ob pol dveh popoldne pred društveno sobo trg Tahor 2. Pohod se vrši ob progi južne železnice do vojaškega vežbišča. Tam kaj odmor, igre, tekma. Nadaljuje se pohod skozi vas D. M. v Polju v Vevče. Pri starosti bratu Kuharju mala južna. Nato ogled papirnice v Vevčah, javni nastop s prostimi vajami, nagovor, petje. Ob šestih uri vrnitev proti domu; razhod ob hiši brata Sarabona. Dečki pripnite trobojne znake, bobni, trobente, orgelce z nami! Reditelji nosijo kordake. Člani, članice dobrodošli! Zdravo! Odbor.

Slovenski Sokolski Zvezi je podaril g. Šlachta, gostilničar v Narodnem domu 110 K kot skupček za razglednice pri koncertu. Ljubljanskemu Sokolu pa 140 K. Iskrena hvala in Nazdar!

Mobilizacija Sokolstva na Češkem.

O prvi mobilizaciji češkega Sokolstva smo že poročali. Bilo je to v dnevi, ko je po prvih tednih osvoboditve Slovaške prišel zastopnik češke vlade v Bratislavo. Tedaj so nameravali povzročiti madžarski in židovski elementi v Bratislavi protirevolucijo, ker so čutili, da v mladi državi se ni toliko vojaške moči, da bi mogla vzdržati red. Ker je vsled pomankanja vojaštva grozila velika nevarnost, je župan mesta Bratislave brzojavno naprosil Sokolstvo za pomoč. Ob 9. uri zvečer je prišel brzojav v Prago, drugi dan ob 6. uri je pa že odšlo 3000 obojroženih Sokolov v vlakom v Bratislavo, kjer so vzdržali red. To mobilizacija je predsedstvo Sokolske zveze brzojavno odredilo in v tako kratkem času se je odzvalo ogromno število.

Druga mobilizacija je sledila 3. junija t. l. Vsled izdajstva italijanskih častnikov so vdre madžarske boljševiške tolpe na osvobodeno Slovaško ter so grozile, da uničijo mlado republiko. Skoraj ob ravno istem času se je tedaj oglašil telefon v prostorih Češke Obce Sokolske, kjer je bilo zbrano majhno število sokolskih delavcev. Klicala je zopet Bratislavo. K telefonu je stopil slučajno načelnik Zveze dr. Jindra Vaniček. Iz Bratislave prosijo pomoči v tej težki situaciji. Drugi dan zjutraj so prinesli že vsi časopisi kratke pozive na Sokole-vojake, da se naj takoj javijo v tajništvo, da odidejo na pomoč ogroženi Slovaški. Učinek tega kratkega poziva se ne da popisati. Od vseh strani so hoteli Sokoli-vojaki skupaj ter se javljali kot prostovoljci za brambo domovine. Bilo jih je toliko, da so postali veliki tajniški prostori Češke Obce Sokolske premajhni.

Dne 5. junija so pa sklenili zastopniki Sokolstva odrediti splošno mobilizacijo vsega češkega Sokolstva od 20 do 50 leta. Vsaki član sokolskega društva je bil komisijsno pregledan in po klasifikaciji dodeljen svojemu oddelku. Brez izjeme vse Sokolstvo se je odzvalo temu pozivu. V četah so prihajali k komisijam, z navdušenjem so odhajali k svojim oddelkom. In ni bilo malodušja in ne strahopetnosti, pri slehernem se je videlo, da se zaveda svoje dolžnosti. Prihajali so invalidi in bolniki. Vsi so hoteli na fronto. Vsak je trdil komisijski ta bolezen je bila le za staro Avstrijo.

V kratkem času — v par dneh — je poslalo češko Sokolstvo proti boljševikom 11.000 Sokolov — vojakov, ki so zadržali naval madžarske vojske in dosegli lepe uspehe. V ozadiju je ostalo pripravljeno še 30.000 popolnoma zmožnih in 23.000 bratov za službo v ozadiju (B). Da se vsi ti izurijo v rabi orožja, odredilo je predsedstvo COS kratke orožne vaje za vsako župo.

Vsak član Sokola, ki se ni odzval pozivu za pregled, mora to tekmo 14 dni opraviti, ako tega ne stori, bode izključen iz vseh sokolskih društev.

Tako je češko Sokolstvo pokazalo zopet vso svojo moč, pokazalo je zlasti, da je pripravljeno za svojo svobodo in za svojo domovino vse žrtvovati — tudi življenje. Velikanska moč, ki tli v Sokolstvu, se je pokazala pri tej mobilizaciji — ves češki narod pa obožuje in slavi svoje junake.

Vsesokolski zlet v Pragi leta 1920.

Prihodnje leto se vrši vsesokolski zlet zopet v Prago. Bo to prva velika manifestacija sokolstva v prosti državi. Priprave so že v polnem tizu. Bratje, pripravljajmo se tudi mi, da bo naša udeležba na tem zletu častna in dostojna.

Dnevne vesti.

Kraljeva zahvala. Na čestitke prigodom rojstnega dne Njegovega Velikanstva kralja Petra I., je prejel predsednik deželne vlade za Slovenijo sledečo zahvalno brzojavko: »Ja sam sa radošću primio pozdrav vlade i naroda iz mile Slovenije, kojoj od srca želim najlepši napredak u zajedničkoj otadžbini. — Petar.«

Proslava rojstnega dne našega kralja. Prejeli smo obširne dopise o proslavi rojstnega dne našega kralja iz Višnje gore, kjer se je za invalide nabralo 800 K. — Tudi v Zagorju ob Savi se je slavje vršilo ob navdušenju vsega ljudstva. Samo o slavu v cerkvi moramo nekoliko pripomniti. Vse občinstvo je koncem bogoslužja pričakovalo »Bože pravde« ali vsaj »Lepa naša domovina«. Pa nič, ko po dolgem preludiranju orglje utihnejo, je prišla sloška deca sama peti »Bože pravde«. Kakor hitro je pa to zaslišal g. župnik Rott, ki je takrat orgljal, je skočil k orgljam, začel iznova preludirati tako, da je morala sloška mladina utihniti. — Iz begunskega taborišča Strnišča, kjer se je nabralo 3258 K 9 v, smo prejeli daljše poročilo. — Posebno impozantna pa je bila slavnost v Ptuj, kjer se je nabralo za invalide 3500 K. — K sklepu še nekaj besed. V stari Avstriji je bilo ukazano, da se po mašah poje cesarska himna. Pri nas bi bilo čustveno še samo ob sebi umerno, da se zapoje po božji službi »Bože pravde«. Žal se to ni povsod zgodilo, niti ne v večjih krajih. Če je bilo kje že nemogoče zapeti kraljevo himno, naj bi se vsaj koncem maše igrala na orgljah. Kje je tu krivda?

Kaj je z izplačilom draginskih doklad? Pišejo nam: Pred par dnevi je dobila deželna vlada za Slovenijo naredbo, podpisano od min. podpredsednika v imenu min. sveta, naj se izplačajo draginske doklade. Računski oddelki so pričeli z nakazovanjem in uradno, ko je za to izvedeno, se je oddahnilo, saj mu je z novimi dokladami, posebno pa nižjemo marsikaj pomagano. Toda stvar ni šla naprej. Baje mora priti še nova naredba. Čemu, zakaj. Ali uradništvo že ne čaka dovolj dolgo na te naklade. A zraven strada, gospodje, to uvažujte!

Uradniške plače. Vlada je v svoji zadnji seji pretresala od ministrstva za konstitucijo in za izjednačenje zakonov prejeti načrt za uredbu uradniških plač in nekaterih službenih določil. Načrt se more smatrati v splošnem vsprejemljiv. Obširen referat poverjenosti za pravosodje, ki opozarja na nekatere hibe, ki jih je mogoče izravnati, se pošlje označenemu ministrstvu v pregled in za podlago končnemu izdelku tozadevnega zakona.

Vseučiliški fond. Vlada je sklenila dati večjemu delu vseučiliškega zaklada obliko ustanove, ki naj bi služila za štipendije docentom, štipendije akademikom ter za razne institute in materialne potrebščine vseučilišča v Ljubljani. Poverjenstvu za uk in bogočastje je bilo naročeno, da osnuje statut za to ustanovo.

Medicinska fakulteta v Ljubljani. Za anatomiji inštitut, oziroma preureditev prostore v anatomiji inštitut in zgradbo stanovanjske barake za dva strešaja v deželni bolnici je vlada dovolila kredit 131.000 kron, ki se kot predjem vzame iz vseučiliškega zaklada.

Na zagrebškem vseučilišču je bilo preteklo šolsko leto vpisanih 3634 študentov, in sicer na juridični fakulteti 1154, na filozofski 457, na medicinski 574, na teološki 51, na geodetskem tečaju 20; farmaceutov je bilo 131.

Tehnično - visokošolski tečaj. Vlada je odobrila proračun za II. semester začasnega tehn.-visokošol. tečaja in določil se je način pokritja izkazane potrebe.

Vsi ruski častniki naj se čim prej zgledajo pri komandi mesta. Gre za zelo važno zadevo.

Pravi demokratizem v JDS se je pokazal v tem, da voli vsaka krajevna organizacija svoje zaupnike v okrožno organizacijo in da ti zaupniki volijo člane v izvrševalni odbor stranke za lastno okrožje. Na vsakih 200 članov se voli 1 odbornik. Ti odborniki volijo na skupni seji izvrševalnega odbora v Ljubljani načelnstvo. Tisti sloji, ki se bodo pobirali, da organizirajo v stranki mnogo pristašev, bodo odločevali o članih načelnstva. Vodstvo stranke bode od sedaj naprej v resnici v rokah večine članov, nobeno klikarstvo in frakcionarstvo se ne bode trpelo. Vsaka posamezna krajevna organizacija naj se te dni potrudijo, da organizirajo vse naše pristaše in si na ta način zagotovijo veliko zastopstvo v okrožni organizaciji in v okrožnem odboru.

Kazenska preiskava je uvedena proti raznim osebam, ki so se udeleževale nasilstev na železnici in v mestu preteklo nedeljo in ponedeljek. Revident državne železnice Vencelj, ki je v nedeljo v družbi s Kopačem na gorenjskem kolodvoru ustavljal vlak in dal odpeti lokomotivo, je suspendiran in se je proti njemu uvedla kazenska preiskava.

V Konjicah so 21. t. m. aretirali tovarnarja z usnjem Sauritscha in njegovega sina. Vzrok aretacije ni znan, govori pa se, da je bil aretiran radi raznih manipulacij v usnjarni.

Borovlje — republika. Dodatno k poročilu pod tem naslovom v našem listu bodi še omenjeno, da rabi občina Borovlje še vedno mogočini, edino zvečičavni pečat: Marktgemeinde Ferlach — in to pri dopisih, pisanih izključno v slovenščini. Enak pečat smo videli pod slovenskim dopisom občine Podlublje: Ortsgemeinde Unterloibl — pol. Bezirk Klagenfurt. Ali res ni pomoči?

Osebnosti. Izmenjujejo se na državni obrtni šoli v Ljubljani za profesorje v IX. čin. razredu: gradbeni adjunkt inž. Ivan Mahnič, strojni adjunkt inž. Stane Premelj in gradbeni praktikant inž. Lev. Novak. Nadomestni učitelj na gimnaziji v Celju Ivan Stelblovnik se imenuje za pravega učitelja v IX. čin. razredu. Inženir Friderik Weinberger, strojni adjunkt južne železnice, se imenuje asistentom za strojno risanje na začasnem tehniško-visokoškem tečaju v Ljubljani. Absolvirani pravnik Ivan Koch se sprejme pogodbenim potom pri višjem šolskem svetu v državno službo s prejemki konceptnega praktikanta. Deželni računski nadoficijal Josip Pirc se prevzame v državno službo in dodeli višjemu šolskemu svetu. Živnorojski inštruktor v Medvodah Jakob Hladnik se pomakne v IX. čin. razred državnih uradnikov. Delovodji Karl Kušner in Friderik Mallnar na državni obrtni šoli v Ljubljani se imenujeta za definitivna učitelja X. čin. razreda.

Desetletnica mature praznujejo abiturienti II. državne gimnazije v Ljubljani iz leta 1909, dne 4. avgusta 1919 v Novem mestu. Dohod z dopoldanskim vlakom v Novo mesto, nato maša za umrle in padle tovariše, kosilo v hotelu Kokič. Po kosilu sestanek, nato izlet v Smarjetske toplice. Zvečer sestanek. Drugi dan razhod, oziroma obisk šole na Ormu. Naznanila glede udeležbe in radi znižane vožnje za slučaj, če bi kak tovariš ne prejel vabila, na naslov: Dr. Franc Kržan, tajnik pošt. ček. urada v Ljubljani.

Slovensko planinsko društvo otvori kočjo na Mačakarski planini, severno pod Stolom, v nedeljo 27. t. m. Koča bode oskrbovana s pijačo in jedlji. Dohod iz Žirovnice čez Stol ali iz Bistrice v Rožnu.

Za spomenik Avgusta Štamcarja, narodnega pevca je dosedaj nabran znesek K 640-03. Ker bi njegovi prijatelji spomenik radi postavili pred jesenjo, prošijo vladno vse znanke pokojnega Štamcarja naj pošljejo doneske do 15. avgusta 1919 na naslov g. Jakoba Lumarja, Mestna klavnicna, Ljubljana.

Nova izdaja kolkov. V kratkem se izdajo glede vseh vrst kolkov, ki so navedene v naredbi poverjenosti za finance z dne 14. januarja 1919, št. 290. Uradni list št. XXXIX. novi kolki, ki se razlikujejo od prvotne izdaje v tem, da nimajo okrog srednjega polja (SHS) napis »Narodna vlada v Ljubljani«. Kolki prvotne izdaje pa ostanejo do preklica v veljavi.

Povratek siromašne tržaške dece iz Hrvatske. Prispelo je v Ljubljano 14. t. m. ob 23. uri na potu iz Zagreba v Trst 45 siromašnih otrok v spremstvu gđ. učiteljice Pavle Hočevarjeve. Dne 15. t. m. so ostali v Ljubljani ter odpovali 16. zjutraj v Trst. Na kolodvoru sta transport prevzela odbornika ga. blaginjičarka Marija Wessnerjeva in tajnik prof. Fr. Jeran. — Lansko poletje so zapustili Trst seestrani in onemogli, letos pa se vračajo zdravi, čvrsti in dobro oblečeni. Neradi so zapustili gostoljubno Hrvatsko, a morali so jo na izrecno željo svojih staršev. To zopet dokazuje, kako važno človekoljubno delo izvršuje društvo SHS žena za siročad. — Iskrena zahvala naj bo izrečena imenoma odbora na tem mestu gospodični učiteljici Pavli Hočevarjevi, ki je prav materinsko skrbela za ubogo dečo, si predstojništvo v Marijanišču, kjer so otroci prenočevali, bili dobro prehranjeni in vestno oskrbovani ter gospej Gromovi, ki je dečel postregla s sladkimi jedlji. — Odbor.

Stavka celjskih odvetniških in notarskih uradnikov končana. Prejeli smo: Zbor celjskih odvetniških in notarskih uradnikov dne 23. t. m. je sklenil, dne 21. julija započeti stavko ustaviti. Zbor smatra, da se je za nižje uradništvo, ki je bilo najslabše plačano in radi katerega se je predvsem stavka započela, dosegel uspeh, ki ga ne kaže odklanjati, višje uradništvo, za katero se je dosegel manj poveljen uspeh, pa si bo ložje znalo samo pomagati. Vodstvo stavkovnega gibanja se je od prvega početka potrudilo, voditi bo dostojno in preguša pristojni strokovni organizaciji

napadno postopanje proti šefom, ki sklepe večine zanemarjajo in se ne stidijo zoper svoje uradništvo zaradi tega upravičenega eksistenčnega boja nastopati z represalijami. Uradništvo sprejme torej samo delno ugotovitev svojih zahtevkov s strani odvetnikov in notarjev z dne 23. t. m. s protestom in trdim sklepom, da boja za zboljšanje svoje eksistence nikakor ne opusti, in poziva poverjenost za pravosodstvo, odvetništvo in notarske zbornice, da čimprej izvedejo legalnim potom upravičene zahteve uradništva, obsežene v resolucijah z dne 23. aprila t. l. Društvo slovenskih odvetniških in notarskih uradnikov v Celju z ogorčenjem obsoja nerealna sredstva, katerih so se nekateri šefi, ki hočejo sicer zavzemati v javnem življenju odlična mesta, poslužili tekom stavke napram stavkočemu uradništvu, posebno pa proti slabotnim dekletom, kakor tudi postopanje stavkočev, izreka pa zahvalo onim gospodom odvetnikom, ki so, razumevajoč bedni položaj uradništva, pristali na njegove zahteve in s svojim vzgledom ugodno vplivali na sicer nepristopne šefe.

Sentjakovski semen je vrši jutri na idilicnem vrtu g. Mohorčca, za Gradom št. 3, na kar se zavedo napredno občinstvo posebno opozarja.

Zvonovi, ki jih je Avstrija naropala po Jugoslaviji, niso bili preliti v topove, marveč se nahajajo v Feldhofu pri Gradcu. Umetno bi bilo, ako bi se vlada zanimala za to stvar ter doseglo, da se zvonovi vrnejo.

Zivljenje je rešil neki deklici, dne 23. t. m. zvečer na Bledu obče znani in priljubljeni trgovec gospod Janko Česnik iz Ljubljane. Deklica je padla iz čolna v jezero. G. Česnik je to zapazil ter skočil s kopnega popolnoma oblečen v jezero in rešil mlado bitje gotove smrti.

Tatvina živega srebra. Kemična tovarna v Mostah pri Ljubljani, je hranila večjo množino živega srebra ter ga držala v nekem skladišču pod ključem. Od 20. do 21. t. m., ko je delo večinoma počivalo, so se pa neznani zlikovci utihotali v tovarno, ulomili v skladišče ter odnesli živega srebra za približno 35.000 kron. Stvar je bila naznanjena policijskemu ravnatelstvu, ki je takoj odposlala svoje detektive na lice mesta. Slednjim se je posrečilo izslediti tatove. To so mornarji Jože Jukopila, Franc Steiner in Vladimir Cicerot ter kurjač Anton Židan. Pri tatovih so našli vse ukradeno blago.

Samomor in požar. Dne 25. julija ob 8. uri zjutraj se je začel iz hleva posestnika Antona Oblaka na Viču strel in kmalu na to je bil hlev v ognju. Na pogorišču so našli sina omenjenega posestnika ustreljenega, samokres poleg njega, iz česar se domneva, da se je Franc Oblak, ki je bil v zadnjem času posebno obupan, ustrelil in da je pri tem zanetil požar. Zgorela je Oblaku streha raz hiše in hleva. Škode je 25.000 kron.

Koncert pri »Lozariu« sv. Jakoba trg jutri v nedeljo, vstopnina prosta. K obilni udeležbi se priporoča Justina Poženel.

Koncert se vrši danes 26. julija v Plzenjski restavraciji, preje Friedl zvraten nunske cerkve, proti prosti vstopnini. Svira ciganski orkester.

Kino Ideal. Danes prvič štiridejanska velezabavna veseloigra »Dama hudič in gospica - model.« Vprizorila se je povsod z največjim uspehom, saj igra glavno ulogo — izmed svojih najboljših — ljubljenska kino-občinstva, Henry Porten. Vrh tega mikavna enodejanka. Predstave samo ob pol 8. in 9. zvečer. Ta spored ostane do ponedeljka 28. julija; za mladino neprimeren. Kino Ideal.

Vremensko poročilo.

Vilina nad morjem 300-2		Srednji značilni 736 mm			
Julij	Čas opazovanja.	Stanje barometra v metri	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
25.	2. pop. 9. zv.	734.0 734.6	17.6 15.0	brezvet.	oblačno
26.	7. zj.	735.2	18.3	.	.

Padavina v 24 urah 6.4 mm. — Srednja večerjska temperatura 15.10, normalna 19.90. — Vremenska napoved za jutri: Lepo, mirno in toplo vreme.

Kultura.

Pev. društvo »Ljubljanski Zvone«. Danes ob 20. uri važna seja moškega zbora, v ponedeljek ob isti uri vaje ženskega zbora. Odbor.

Balkane, filatelistični mesečnik. Izšla je 7. številka na 40 straneh, bogato ilustrovanja in z zelo zanimivim vsebino. Med drugim je zelo zanimiv članek o novih bosanskih znamkah, o srbskih znamkah s Krfa itd. Novi naročniki dobe dosedanje številke za 7 K 50 v. List prinaša tudi slovenske vesti in se naroča pri upravi »Balkane«, Zagreb 1, pošti predal 85.

Izvestje državne gimnazije v Novem mestu v šolskem letu 1918/19. vsebuje pozdravni govor ravnatelja Josipa Westra na prvi narodni praznik, dne 14. decembra 1918, slavnostni govor prof. Davorina Majcena na Vodnikov

akademiji s dnem 13. marca 1919, in šolska poročila. Novomeška gimnazija se je ustanovila leta 1746. Sprva so jo hajala letna poročila v latinskem jeziku do leta 1855. Po tem letu so bila vsa šolska poročila nemška do letos, ko je izšlo izšlo prvič v slovenskem jeziku. Na zavodu je delovalo 16 profesorjev in učiteljev pod vodstvom ravnatelja Josipa Westra. Gimnazijo je obiskovalo 189 rednih učencev, 24 hospitantov in dva eksternista, torej v celem 215 dijakov in dijakinj. Odličnjakov je bilo 11 dijakov in 5 dijakinj. Podporno društvo za učenje v Novem mestu je imelo 11.798 K 50 v premoženju.

Dr. Ivan Zolger »Le Slovinci«. Paris 1919. Pod tem naslovom je izdal naš delegat na mirovni konferenci dr. Ivan Zolger v francoskem jeziku brošuro, v kateri v kratkih, a markantnih obrisih slika v prvem poglavju zgodovino slovenskega naroda od prvega početka do leta 1278, ko so Slovenci prišli pod habsburški jarem. V drugem odstavku govori pisatelj o nemškem načrtu, da zgrade nemški most do Adrije, proti kateremu načrtu so se Slovenci upirali z ysemi razpoložljivimi silami. V tretjem oddelku dokazuje, da so se Slovenci od reformacije pa do današnjega dne trudili, da se ujedini ves jugoslovanski narod od Koroške do Carigrada. V zadnjem poglavju povdajra pisec, da je bil cilj tisočletnega političnega dela Slovencev, da ohranijo čist svoj narodni značaj v borbi proti Madžarom, Nemcem in Italijanom in da se politično združijo z vsemi ostalimi Jugoslovani.

Gorje vam, boljševiki! Ruski pisatelj V. L. Burcev je napisal v francoskem jeziku odprto pismo boljševikom, katero nam nudi Umetniška propaganda v Ljubljani v slovenskem prevodu. Stari ruski revolucionar in socialist Burcev očita boljševikom njih grehe na ljudstvu samem, njih cinizem, ki se more primerjati samo s cinizmom Viljama II., njih zločine, njih propalost, okrutnost, nasilje, nepravilnost in njih lažnivost ter jim prorokuje skorajšnji pogin.

Jugoslavenska Njiva. Br. 28. upravo je izšla sa ovim sadržajem: Dr. Dragutin Prohaska: Husiti i bogomilji. — Dr. Mihajlo Marčetić: Opće pučko obrazovanje u školskoj organizaciji. — Ant. Dobronić: Problem zgrabčake opere. — Smotra: Narodno gospodarstvo: Kongres Glavnog Zadržnog Saveza u kraljevstvu SHS. (E. M.) — Poljoprivredne prilike Hrvatske i Slavonije s osobitim obzirom na agrarnu reformu. (J. D.) — Književnost i umjetnost: »Katonac« — Križelj (Josip Bach) — Izložba radova učenička građanske škole (Joca Savič) — »Jugoslavenska Njiva« izlazi svake subote i stoji na godinu 60 K, pojedini broj 1 K 50 v, a naručuje se kod uprave Marovska ul. 24, telefon 19-55.

Dr. Windtscher:

Organizacije in zastopstva naše trgovine in obrtnosti.

I.

Potreba stanovske organizacije je dandanes jasna. Smotreno in uspešno zastopati interese more le dobra in čvrsta stanovska organizacija. Zistematizirano izvedena stanovska organizacija je tudi raz staljšice zakonodaje in uprave dragocene vrednosti, osobito glede trgovskega in obrtnega stanu. Čim točneje posluje, tem boljše in tem stvarnejše informacije more dati upravnim in zakonodajnim mestom. Točna in stvarna pravilna informacija pa je v današnjem gospodarskem meteuju in veliki raznolikosti naših teritorijev vodilnim mestom neobdajno potrebna, ako naj v gospodarskih vprašanjih prenehajo razne malosrečne odrede. Slovensko trgovstvo in obrtništvo ima že svojo organizacijo iz časov pred vojsko, po vojski se opaža zlasti med industrialci in obrtniki živahniješe organizatorično gibanje: snujejo se nove organizacije in izpopolnjujejo že obstoječe.

Stanovska organizacija obrtništva in trgovstva je zgrajena pri nas na dvojnem temelju. Imamo prostovoljne organizacije navadno v obliki društev po društvenem zakonu, ter prisilne (obligatorne), temeljem obrtnega zakona, zadržane in gremije. Prostovoljne društvene organizacije so med slovenskimi obrtniki in trgovci že dolgo na delu. Nastale so iz žive potrebe, rodila jih je želja, da ščitijo interese teh produktivnih stanov ter da pospešujejo razvoj nacionalne trgovine in obrtnije. Za nacionalnopolitična prizadevanja v obrtnih in trgovskih združenjih ni bilo mesta, ker so bile pod vladnim nadzorstvom ter so družile obvezne stanovske pripadnike ne glede na narodnost. Med trgovskimi organizacijami te vrste imamo: Slovensko trgovsko društvo »Merkur« s podružnico v Kranju, čigar delokrog obširja vse slovenske dežele, »Slovensko trgovsko društvo v Celju«, »Trgovsko izobraževalno društvo v Trstu«. Od obrtniške družbene (prostovoljne) organizacije je omeniti zlasti naslednja društva: »Društvo rokodelskih mojstrov v Ljubljani«, »Slovensko obrtniško društvo v Ljubljani« (za vso Slovenijo), »Slovensko obrtno društvo v Celju«. V Gorici je bila skuna organizacija trgov-

cev in obrtnikov v »Društvo trgovcev in obrtnikov«, prav tako je v Mariboru, kjer obstoji »Slovensko trgovsko in obrtno društvo«. Nacionalno-politično važno je, da se Slovensko trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani ni nikdar v svojem delovanju omejevalo na Kranjsko.

Obvezna stanovska organizacija trgovska in obrtniška je izvedena v drugih in gremijih. Organizacija obrtniška je v tej stroki številnejša in popolnejša nego trgovska. Poleg znatnega števila zadrug na Stajerskem, Kranjskem, Koroškem in Primorskem obstoja za kranjske in stajerske zadruge tudi organizacija višje vrste »Deželna zveza kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani« ter »Zveza južnostajerskih obrtnih zadrug« s sedežem v Laškem Trgu. Številne gostilničarske zadruge na Kranjskem imajo lastno deželno zvezo. Številno trgovskih zadrug in gremijev na slovenskih tleh ni ravno veliko, v zadnjem času se tovrstna organizacija izpopolnjuje. Slovenski industrijski v celoti pod starim režimom niso imeli svoje organizacije. Zadruga itak po svojem bistvu niso za nje. Nekateri so bili v splošno avstrijski organizaciji »Bund der Industriellen«. Le za mlinarje je obstajala društvena organizacija »Zveza kranjskih mlinov v Ljubljani« ter za tesarsko stroko »Slovensko tesarsko društvo v Ljubljani«. V Jugoslaviji se je takoj pokazala potreba tudi lastne industrijske organizacije. Osnovana se je »Zveza industrijev na slovenskem ozemlju« s sedežem v Ljubljani, ki je takoj začela živahno delovati.

Slovensko trgovstvo in obrtništvo ima sedaj dva strokovna stanovska lista »Narodnogospodarski Vestnik« (pred »Slovenski Trgovski Vestnik«) je glasilo trgovskega društva »Merkur«, »Zveze industrijev«, trgovskega društva v Celju ter trgovskega in obrtnega društva v Mariboru. »Obrtni Vestnik« je glasilo »Deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani«, »Zveze južnostajerskih obrtnih zadrug« in slovenskih obrtnih društev.

Pregled o stanju slovenske industrijske, trgovske in obrtniške organizacije nam kaže, da je organizacija že dosegla znatno stopnjo razvoja. Ob napredovanju stanovskih zavednosti, ob širjenju se probuje, da bo šlo organizacijsko delo v novih razmerah čvrsto dalje. Slovenske organizacije, po svojih treh strokah v enote združene, bodo morale iskati zveze z uspešno delujočimi organizacijami svojih srpskih in hrvaških tovarišev. Znameniti bo dan, ko se bodo mogli zbrati prvič na skupno posvetovanje zastopniki organizirane srpske, hrvaške in slovenske industrije, trgovine in obrti. Velikanski jugoslovanski kongres bo to! Pripravljamo mu pot in izpopolnjujemo se!

Gospodarstvo.

O carinski politiki je podal posl. dr. Fran Novak v Narodnem predstavništvu interpelacijo, v kateri je ostro kritiziral uvedbo avtonomne srbske carinske tarife za naše pokrajine. Finminister dr. Niščić je na to interpelacijo takoj odgovoril. Z ozirom na ta odgovor nam piše posl. dr. Novak: K odgovoru finančnega ministra pripomniti je, da je navedba carinske postavke glede sladkorja, kakor so nekateri listi to iznesli, resnično pomotna. Čeprav sladkorja navzlic temu primanjkuje. Z zadoščenjem se mora vzeti na znanje izjava finančnega ministra, da je že ukinil carino na one predmete, ki so neobhodno potrebni za industrijska podjetja, dalje izjavo, da je tudi sicer odredil proučenje ostalih pritožb glede carine in revizijo carinskega tarifa. Da zamoremo v narodnem predstavništvu take pritožbe uspešno zastopati, treba nam je točnih podatkov v vsakem pogledu. Zategadelj naj posamezniki kakor korporacije priobčijo točne podatke glede množine in vrednosti blaga ter visokosti zaračunane in faktično plačane carine. Ni izključeno, da carinski organi pomotoma napačno zaračunavajo carino. Tudi v tem pogledu je treba jasnosti. No dvomim, da se vsprico dobre volje vseh faktorjev doseže potrebna remedura.

Vloge na Centralno upravo za trgovski promet sa inostranstvom v Beogradu. Se zmiraj se ponavljajo slučaj, da se vlagajo prošnje za izvoz direktno v Beograd, četudi je prošilec iz območja podružnice Centralne uprave v Ljubljani. Opozarja se, da se odslej naprej prošnje, ki se vložijo direktno v Beograd od Centralne uprave ne bodo reševale, temveč pošiljalo prej podružnici v izjavo. Vsakemu interesentu je tedaj v lastno korist, da se obrača v vseh zadevah na podružnico v Ljubljani. Vse prošnje na ta urad morajo biti kolekovane.

Pozor trgovci! Nekateri jugoslovanske trgovske trdnice pošiljajo svoje blago v Nemško Avstrijo na naslov Adolf Blum & Popper, filijalka Lipnica. Tu se tehtajo transporti na ta način, da se vagoni potegnajo s lokomotivo kratkoma čez tehniko, sklopljeni s celim transportom skupaj, ne da bi se pri tehtanju odpeli. Pri tem se večina

ma udeležiti velik manko. Gremij trgovcev v Ljubljani opozarja na to svoje člane in sploh trgovce v Sloveniji.

Prost uvoz soli. Od sedaj dalje je prost uvoz soli iz inozemstva. Cene za prodajo podo določile politične oblasti v zvezi s pokrajinskimi odseki. — LDU.

Benčin za poljedelce. Tudi dni pride na Reko 500 vagonov benčina, ki ga je naročilo ministrstvo za prehrano in obnovu zemlje. Benčin se porabi pri žetvi. LDU.

Skopeljska trgovska banka je prenehala s svojim poslovanjem in sodišče je pozvalo upnike, naj se javijo v roku šestih tednov. — LDU.

Kruz avstrijske krone. Kurz krone z dne 14. t. m. javljajo iz Zenneve po 14 centimov proti 163 centimov v prejšnjih dneh.

Čehoslovaški izvoz. »Secoloc« poroča iz Pariza: Tittoni je imel 23. t. m. dolga konferenco z dr. Benešem. Ob državnika sta se menila o bodočih trgovskih odnosih Italije in Čehoslovaške. Gre za to, da Italija dovoli čehoslovaški republik, enako kakor Švici pravice na italijanskih železnicih in pristaniščih. Benetke in Trst sta naravni pristanišči za čehoslovaški izvoz. — LDU.

Nemški papirnat denar. Nemška vlada je odredila, da se ves papirnat denar vzame iz prometa v svrhu žigosanja. Namen te odredbe je, omogočiti učinkovito nadzorstvo za preveč nameravane oddaje premoženja. Po poteku določenega roka se proglase vsi neizglašeni bankovci za neveljavne. Izročitev in zopetno izplačilo bankovcev hočejo urediti tako, da bo mogoče, dognati množino denarja v gotovini, ki se nahaja v posesti vsakega posameznika. — LDU.

Novi bankovci, ki se izdelujejo v Zagrebu in Pragi, bodo gotovi tekem meseca avgusta, tako da bo mogoče meseca septembra vzeti iz prometa večje število kron. Posebna komisija vzame bankovce iz tiskarn in jih izroči Narodni banki, da jih zamenja za krone. LDU.

Dobava blaga iz Nemške Avstrije. V okviru pogodbe 33/SHS z Nemško Avstrijo se zamore dobiti dinamit, dinamon, veterindnamon, gumijeve potrebščine za stroje, avtomobile, potrebščine za kopalne sobe in klosete. Kdor hoče katero tega blaga naročiti, mora prositi s kolekovano prošnjo do najpozneje 5. avgusta 1919 pri podružnici Centralne uprave v Ljubljani.

Dobava že plačanega blaga iz Nemške Avstrije, čigar izvoza Nemška Avstrija ni dovolila. Med Centralno upravo za trgovački promet sa inostranstvom v Beogradu in dunajskim Warenverkehrsbeureaujem se je sklenila pogodba, glasom katere bo dovolila Nemška Avstrija izvoz vsega tistega blaga, ki je bilo plačano pred 22. marcem 1919. Če pa je blago plačano le deloma, se bo dovolil izvoz le deloma, to je plačanega blaga. — Pozivljajo se tedaj vsi interesi, da vložijo do najpozneje 5. avgusta t. l. tozadevne, pravilno kolekovane prošnje, opremljene z vsemi dokazili, na podružnico Centralne uprave v Ljubljani. V prošnji morajo biti navedeni vsi podatki, t. j. vrsta in množina blaga, natančni naslov prodajalca, vrednost, koliko je plačanega in kedaj.

Na državni kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu se prične zopet redni poduk z novembrom t. l. Šola obstoja iz celoletne sadjarske in vinarske šole in iz dveh poljedelskih zimskih tečajev. Prošnje za sprejem, katrim je priložiti krstni list ali domovnico, zadnje šolske spričevalo, zdravniško in npravnstveno spričevalo ter izjavo staršev oziroma varuha, s katero se zavežejo plačevati stroške šolanja, je vložiti do 1. oktobra pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu. Prošnje so kolekovane. Natančne podatke se na zahtevo vsakemu dološje.

Carinski tarifi. V finančnem ministrstvu izdelava strokovna komisija carinske tarife, ki naj bi veljala za vse kraljestvo. Tarifa bo izdelana na podlagi dosedanjih tarif Srbije in bivše monarhije. Ta komisija zbira in ureja podatke za carinski zakon za kraljestvo SHS. Na ta način se bodo regulirale carinske razmere in dajate v kraljestvu in upati je, da bodo prenehale zmešnjave v trgovskem prometu. (LDU.)

Pisma. Ministrski svet je sklenil, da se odpravi cenzura za pisma in karte, ki se pošiljajo v mesta in kraje naše države. Cenzurirala se bodo samo pisma in karte, ki so namenjene v neprilateljske države. Cenzura se odpravi dne 15. avgusta. Ministrstvo za pošto je preskrbelo več poštinskih nabiralnikov za Beograd in za notranjost Srbije. Ti nabiralniki bodo pritrjeni na vidnih mestih. Poleg navadnih nabiralnikov se bodo uvedli v Beogradu tudi reči nabiralniki za ekspresna pisma, ki se bodo pobirala vsako pol ure. (LDU.)

Zadružna Zveza v Celju je imela v nedeljo 20. julija ob desetih dopoldne v mali dvorani celjskega Narodnega doma svoj redni občni zbor. Udeležba bi bila še boljša, da niso izredne razmere in strah radi prometnih težkoč zadržale marsikaterega vnetega zadrugarja doma. Zborovanje je otvoril in vodil

predsednik Zveze dr. Anton Božič, ki se je v svojem pozdravnem govoru spomnil našega prvega kralja svobodne kraljevine Petra I. Sledil je nato pozdrav upravniki Saveza zadrug v kraljestvu Srbov, Hrvatov in Slovencev, gosp. Avramoviču iz Beograda, zastopniku poljedelskega ministrstva gosp. inspektorju M. Stjeblerju, g. Popoviču iz Negotina, g. dr. Frangešu, gg. zastopnikom hrvaških in srbskih zadrug iz Hrvatske in gg. poslancema dr. Kukovcu in prof. Voglarju.

Novo podjetje v Trzinu na Gorenjskem. Po ustanovitvi naše lastne države smo takoj pričeli opazili neugodno razmerje naših papirnic do drugih tovarn, ki izdelujejo surovine za papirnice. V mislih imamo predvsem celulozne tovarne, od katerih obstoja v Sloveniji samo ona v Medvodah in pa v Rebreah na Koroškem. Zadnja je jako majhna in vsled svoje oddaljenosti naravnost nemogoča za konkurenco tovarnam izven države. Nujno je torej, da se ustanovi z ozirom na veliko potrebo po papirju v naši državi, kakor tudi z ozirom na veliko zalogo surovin za to industrijo nova celulozna tovarna. To idejo je zagrabilo nekaj podjetnih mož v Trzinu na Gorenjskem, ter so že v teku predpriprave za ustanovitev tovarne za celulozo. Ugodni pogoji za razvoj podjetja, kakor zadostna vodna sila, bogastvo lesa v neveliki oddaljenosti, stavljeni material in ugodna železniška zveza so zagotovljeni in tudi del osnovne glavnice, ki bo znašala okroglih 4.000.000 K je že do polovice podpisana. Podjetje se bo ustanovilo na podlagi družbe z omejeno zavezo, takoj, pa ko se bo dobilo koncesijo za to družbo, se namerava družbo izpremeniti v delniško. Predpripravo vodi g. Ferdinand Jelenc v Trzinu.

Društvene vesti in prireditve.

Na jutrišnji šentjakovski sejem, ki ga priredi gospodarsko napredno društvo za šentjakovski okraj skupno s šentjakovsko skupino JDS na razglednem Mohorčevem vrtu za gradom št. 3 (nekdaj Grubarjeva cesta), opozarjamo občinstvo, da se ga udeležijo v največjem številu. Igra polnoštevila domžalska godba, poleg tega je preskrbljeno za razvedrilo duše in okrepčitev telesa vsestransko. Začetek ob 3. popoldne. Vstopnina 1 K 50 vin., otroci v spremstvu staršev so prosti. Če bi bilo slabo vreme, se veselica preloži.

Zadruga urarjev in optikov v Ljubljani ima svoj redni občni zbor jutri, dne 27. julija ob 10. dopoldne v prostori trgovske - obrtne zbornice. Radi važnosti in okolščine, da je to prvi občni zbor po petih letih, se prizadevi opozarjajo, da se v čim največjem številu udeležijo zborovanja.

Izletu godbe in pevskega zbora ZJZ v Sevnico se pridružijo razna društva in korporacije. Velika vrtna veselica pri gosp. Lamparju obeta obilo zabave. Zato jutri popoldne vsi v Sevnico! Ako bi bilo zelo slabo vreme, se veselica preloži.

Politično in gospodarsko društvo za šentpetrski in kolodvorski okraj vabi vse člane k izrednemu občnemu zboru, ki se vrši v četrtek, dne 31. julija ob pol 8. zvečer v gostilni gosp. Bončarja na Sv. Petra cesti št. 41.

Zveza trg. nastavljenecv naznanja, da se vrši članski sestanek v četrtek, dne 31. julija 1919 ob pol 20. uri v Ljudskem domu, II. nadstropje. Z ozirom na to, da se v zadnjem času med kolegi kakor tudi po časopisih raznašajo razne neistinite vesti o delovanju društva ter o glavnem odboru, pričakuje odbor, da se vsi člani »Zvezec« sestanka zanesljivo udeležijo.

Prostovoljno gasilno in reševalno društvo v Kranju proslavi v nedeljo, 3. avgusta svojo 40letnico. Spored: Ob 7. in 8. sprejem gostov, ob 9. sv. maša v »Zvezdici«, spreved pred mestno hišo, pozdrav župana, ob 11. slavnostna seja, ob pol 12. banket na vrtu ge. Marije Mayr (kuvert 10 K), skupna kosila po raznih gostilnah (kosilo 6 K), priglasi za banket in skupna kosila najkasneje do 28. julija. Ob 15. uri vrtna veselica pred in v Sokolski telovadnici; vstopnina 4 K za osebo, uniformirani gasilci 2 K.

Gasilno društvo v Gorjah proslavi svojo 25letnico v nedeljo 7. avgusta z veliko ljudsko veselico v gostilni g. Vinka Jana v Spod. Gorjah. Bratska društva naj se izvolijo pri svojih prireditvah na to ozirati in se prosijo, naj se polnoštevilno naše slavnosti udeležijo. Posebna vabila se pošljejo v kratkem.

Športno društvo »Maribor«. Dne 7. t. m. se je vršil ustanovni občni zbor »I. slovenskega športnega društva Maribor« v Mariboru. Zborovanju sta prisostvovala kot protektorja kluba gg. dr. Irgolič in veletrgovca Dragotin Kobi, ki sta s krepkimi besedami podvarjala važnost ustanovitve tega kluba za vse slovensko v Mariboru. Športni klub Maribor bo imel nalog, dvigniti splošno šport med Slovenci v Mariboru. Tem potom se obračamo na slovensko javnost, da nas tozadevno podpira.

Darujte za našo šolsko družbo!

Razne stvari.

* Konec zadnjega lovca Rudolfa Habsburškega. Na Brod na Savi je prišel pred več leti zadnji lovec ubitega avstroogrskega prestolonaslednika Rudolfa M. Wolf, ki je bil priča dogodku v Mayerlingu. Predno je odšel z Dunaja, je bil zaprežen, da ne bo z nikomur govoril o omenjenem dogodku. Na Brodu si je kupil malo posestvo, na katerem je samotari. Prebival je v starem železniškem vozu. Te dni so ga našli ubitega v vagonu. Baje so ga ubili neki roparji iz Bosne.

* Najstarejši papirnat denar je kitajski. Nekaj tega denarja ima britski muzej v Londonu. Denar je iz časa vladanja dinastije Hinga in je za tri stoletja starejši od evropskega papirnatega denarja, ki je bil leta 1661. v Stockholmu prvkrat izdan. Švedska banka je dala to leto prva tiskati vrednostne papirje, katere so vsak čas zamenjali s kovanim novcem.

* Potrošek kruha. Po neki statistiki je pojedel Francoz do leta 1880. največ kruha, na leto 258 kg; na Danskem 256, v Belgiji 240, v Nemčiji 211, v Rusiji 173, v Avstro - Ogrski 155, najmanj v Portugalskem, na leto 107 kg. Od leta 1907. so se razmere izpremenile in tako je prišlo na Francoza 254 kg, na Belgijca 274, na Nemca 230 kg. Zanimiva bi bila statistika o potrošku kruha v vojnih letih.

* Vezuv in Niagara. Ko je ameriški general Jackson potoval po Italiji, je naletel pod Vezuvom na Laha, ki mu je v svoji vsiljivosti razkazoval okolico Vezuva. Prigodilo se je, da je začel baš takrat Vezuv bljuvati. Navdušeni Lah pred Amerikancem: Kako božanstveno! Kaj takega še niste videli, tako krasna prirodna jezava in njegovega bljuvanja, ali videl sem Niagara, ki bi v dveh minutah obračunala z vašim Vezuvom. In Lah je umolknil s svojim hvalisanjem Vezuva.

* Brzi oceanški parniki. Kakor poroča »Wiener Allgemeine Zeitung« iz Washingtona, nameravajo zgraditi oceanške parnike, dolge po 1000 črevljic, s hitrostjo po 30 vozlov, ki bodo Atlantski ocean prevozili v štirih dneh. Ti parniki bodo tako zgrajeni, da bodo v vojni lahko služili kot torpedni lovlci. — LDU.

* 150 milijonov škode vsled povodnji na Moravskem. Zadnja povodenj na Moravskem je povzročila ogromno škodo, ki se ceni na 150 milijonov kron. Okoli 400 hiš je uničenih. Najbolj so prizadeti kraji: Ogrski Brod, Sumice, Pitin in Bojkovice.

* Amerika za svoje invalide. Ameriški kongres je odobril predlog, ki določa 14 milijonov dolarjev za invalide.

* Nemška cesarica — nemški cesar. LDU. Berlin, 16. julija. (ČTU.) »8Uhr Abendblatt« poroča iz Bazla: Angleški listi poročajo: Nemška cesarica leži vsled iste bolezni, ki jo je imela že sredi lanskega leta. Cesarico Augusto Viktorijo je lansko leto zadela kap. Cesar je samo nervozen, strit in telesno utrujen. Zdravniki smatrajo, da stanje cesarske dvojice ni brez nevarnosti.

Povratek Srbov iz Francije.

Danes ob 8. jutraj je prišlo s posebnim vlakom v Ljubljano okoli 800 Srbov in Srbinj, ki so za časa okupacije Srbije pobegnili in se nastanili v Franciji. Med njimi je bilo tudi okoli 200 dijakov in dijakinj. Dasi se je izvedelo za prihod v Ljubljani komaj včeraj pozno zvečer, pričakalo je vendar precej občinstva prihod vlaka na glavnem kolodvoru. Dame, na čelu jim gošpa dr. Ravniharjeva, ga prof. Wessnerjeva, gospa prof. Siceva, so pripravile majhen zajetek: gorka čokolada in kruh. Žal, da ni bilo mogoče v tem pogledu kaj več priskrbeti, ker je bil prihod prepozno naznanjen. Potniki so nam pripovedovali, da še niso užili, kar so na potovanju, torej od torika, tople jedi, prvič da se je to zgodilo v Ljubljani. Na kolodvoru jih je pričakal gošpod polkovnik Vukasović, ki je tega in onega prijazno nagovoril. Naša domača vojaška godba je svirala narodne himne. Dijaki so zapeli pod vodstvom skladatelja profesorja konservatorija v Beogradu M. Milejevića himno »Hej Slovani«. »Bože pravde« in druge. Pojejo zelo lepo. Pravili so mi, da so v Parizu večkrat prirejali dobrodel. koncerte. V imenu Sokolstva je pozdravil goste starosta Ljubljanske Sokolske Zupe gosp. dr. Riko Fuchs. Govoru je sledilo veliko navdušenje. Gosti so dvignili govornika na ramena in živahno vzklíkali Slovincem. Za pozdrav se je zahvalil eden izmed dijakov. Ker je bil odhod določen na 10. uro, napotili so se mili nam bratje na kratek ogled v mesto. Med sviranjem narodnih korčanic se je vil spreved po Dunajski cesti čez Mariljin trg pred magistrat. Povsod z oken in ob cestnih straneh so veselo izmenavali pozdravljali Ljubljanci svoje goste. Pred magistratom jih je pozdravil v imenu občine gosp. dr. Z. r. n. k. ki je v vnešenem govoru omenjal, da se čuti Ljubljana srečno, da more prva pozdraviti goste, vračajoče se v razširjeno domovino. Vemo, koliko so pretrpeli od onega časa, ko so bili izgubili domovino. S srdom in krvavečim srcem so čakali na izid vojne. Mi pa, ki domovine dosedaj sploh

imeli nismo in smo ves čas je robovali, smo ravnotako s trepetajočim srcem čakali, kaj nam donese usoda. V tainih sestankih smo se veselili srbskih zmaz, peli marzelezo Došlo je naše rešenje, ali ni še popolno. Tam ob Soči prenaša del našega naroda stisnjenih pesti težki jarem (Klici: »Dol z Italijo!«), upamo pa, da bo Bog pravde še nadalje skrbel za nas, da bo naša domovina neokrnjena in Jugoslavija celotna. Konča z vzklikom: »Bog živi Jugoslavijo! Bog živi kralja Petra!« Množica viharo vzklika, godba zaigra »Bože pravde«.

Za pozdrav se zahvali v krasnem vznositom govoru narodni predstavnik član JDS, major Agatanović.

Spreved je nato krenil zopet mimo hotela Union na kolodvor in okoli 10. ure je vlak ob vsestranskem pozdravljanju odpeljal proti Zagrebu.

Gostje so pripovedovali, da so jim bili Francozi precej prijazni in to zlasti začetkom njihovega bivanja med njimi. Pozneje, ko je srbska armada izvršila svoje veliko delo, ko zavezniški niso potrebovali več živih srbskih rok, se je tudi navdušenje zanje ohladilo. Italija jih je na povratku v domovino sprejemala hladno. Na kolodvorih so bili zastraženi z bajoneti, da se niso mogli ganiti.

Najnovejša poročila.

(Naša izvirna poročila.)
MINISTRSKA KRIZA. — OSTAVKA
CELOKUPNEGA MINISTRSTVA.

Beograd, 25. julija. Diference v ministrstvu, ki so vsled potovanja Protičevega v Pariz začasno bile zabrisane, katere pa so se neprestano zopet pojavljale, povzročajo, da pride v prihodnjih dneh, bržkone že v ponedeljek, do krize celokupnega ministrstva. Ta dan, pod ministrski predsednik prestolonasledniku ostavko cele vlade, na kar se bode iskala nova kombinacija, katere bode omogočila, da se težavna zunanja in notranja vprašanja rešujejo od večine parlamenta brez neprestanih disonanc v vladi sami.

FINANČNI MINISTER V LJUBLJANI.

Beograd, 25. julija. Finančni minister dr. Momčilo Niščić odpotuje v kratkem v Ljubljano, kjer ostane deset dni.

NEZGODA NA ŽELEZNICI.

Beograd, 26. julija. Od brzoviaka, ki je včeraj odšel iz Zagreba, je skočilo pri Andrijevcu šest vagonov s tira. Zrtev ni razen enega žida. Vlak je došel v Zemun namesto ob 8. jutraj šele ob 21.

POLJSKO - UKRAJINSKE BORBE.

London, 23. julija. »Times« poroča, da je Varšave: Poljske čete so zavzele Zbaraž in Zaleczszky. Njihova konjenica je prispela do reke Zbruc in zavzela Husiatin. Galicija je sedaj skoraj vsa v poljskih rokah.

ANGLEŽI V MEMELU.

London, 23. julija. »Morningpost« javlja iz Tiltza, da so angleške trupe te dni okupirale mesto Memel.

KARL HABSBURŠKI SE VRNE V AVSTRIJO?

Pariz, 24. julija. »Chicago Tribune« javlja, da je bivši avstrijski cesar Karol, ki biva sedaj v Švici, vročil državnemu kancelarju dr. Rennerju v St. Germainu pismo, da bi se mu dovolil povratek v Avstrijo, kjer hoče živeti kot navaden državljan.

Vesti LDU.

TITTONI PRIPRAVLJA NA IZREDNE DOGODKE.

LDU. Split, 25. julija. (DDU.) Koncem zborovanja, ki ga je imel svet četvorice v Parizu, se je italijanski delegat Tittoni dolgo razgovarjal s Tardjejem in Clemenceaum. Tittoni se trudi pregovoriti francoske in angleške zastopnike, naj vplivajo na jugoslovanske delegate, da v svojih zahtevah popuste. V primeru, da bi Jugoslovani ne odlenjali, in da bi ne došlo do sporazuma z Italijani, pripravi on zavezniške na izredne dogodke.

Aprovizacija.

Za begunce. V ponedeljek, dne 28. t. m. od 3. do 6. popoldne se bo delilo revnim goriškim beguncem v Sp. Šiški, Celovška cesta št. 61 pri steklarju Šušniku kisló zelje brezplačno. Reflektanti naj prinesejo s seboj posodo in policijsko zglastilnico ali kak drug dokument, da dokažejo, da so res begunci. Posredovalni urad za begunce v Ljubljani.

Poizvedbe.

Najdena ključa. Našla sta se dva ključa, katere je nekdo pozabil 23. julija t. m. pri blagajni na nogometnem igrišču. Dobita se pri g. Kerncu, Hilslerjeva ulica št. 5 v Ljubljani.

Našla se je v petek pred trgovino A. Škofa na Dunajski cesti denarnica z malo svoto denarja. Izgubitelj jo dobi v trgovini A. Škofa na Dunajski cesti.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.
Lastnica in tisk »Narodna tiskarna«.

Proda se novo kompletno okno
s šipami 65x175. Vila „MIRA“ Hradskega vas. 7332

Francoski tečaj otvori diplomirana učiteljica. Pražakova ul. št. 10/II, desno. 7329

Damsko kolo, dobro ohranjeno, z novimi pnevmatikami, se proda. Naslov v uprav. Slov. Nar. 7326

Sivilja za belo perilo se sprejme na dom za več tednov. Hoenig, Gradišče 8/II. 7323

Beli damski čevlji novi, se oddajo v trgovini Toni Jager, Židovska ulica 5. 7307

Proda se ceno lep usnjat črn potni ročni kovček. Polze se: Marije Terezije c. 16. hišica na dvorišču desno. 7319

Vzamem takoj gostilno v najem najsi bo v Ljubljani ali na deželi. Cenj. ponudbe pod „R. M. 7322“ na upravništvu Slovenskega Naroda. 7322

1 ali 2 otroški postelji se kupita. Ponudbe pod „I. 74/7321“ na uprav. Slovenskega Naroda. 7321

„Sladkorček“ Monza Karamela, 140 komadov 1 škatli po 18 K razpošilja Karl Leibner, Celje. 7041

VINO! Ugodne partije ima na prodaj. Kupitiška posredovalnica „MERKATOR“ Ljubljana, Jurčičev trg 3. 7263

Popravila žepnih ur, zlatnine in srebrnine sprejme F. Cuden Sin — nasproti glavne pošte v Ljubljani. Točna in solidna izvršitev. 5331

Pozor! Kmetovalci — živinorejci!! Proda se kobilica plemenjakinja z žrebico, dve krasni pohlevni živalci. Naslov v uprav. Slovenskega Naroda. 7314

Trgovski pomočnik, lezninske stroje, večje slovenskega in nemškega jezika popolnoma, prosi za primerno službo. Cenjeni dopisi pod M. J. Litija ob Savi, poštnošteč. 7294

Absolventinja trgovskega tečaja išče mesto korespondentice, kontoristice, blagajničarke. Gre ev. tudi v trgovino. Plača po dogovoru. Naslov pove upr. Slov. Naroda. 7328

1000 kron nagrade dam tistemu, ki stanovanje 3-4 sob, kuhinje in pritlik s 1. septembrom. Ponudbe pod šifro: „Jasip/7327“ na uprav. Slov. Nar. 7327

Tesariji kakor tudi več učencev se sprejme proti dobremu plačilu v trajno delo. Anton Steiner, mestni tesarski mojster, Ljubljana, Jeranova ulica št. 13. 4844

Kupim več dobro ohranjenih motornih koles, avtomobilov in novo pnevmatiko vsake vrste za kolesa, motorje in avtomobile. — Florjančič, Selenburgova ulica 6. 4273

Išče se kompanion trgovsko dobro izobražen (moški ali ženski) z malim ali večjim kapitalom. Sedež trgovine v Ljubljani. Le zanesljive osebe naj pošljejo takojšnje ponudbe z navedbo dosedanjega delovanja in natančnim naslovom pod: „Vse po dogovoru“ na upravništvu Slovenskega Naroda. 7213

Lesnim trgovcem, ki imajo v Nemški Avstriji še lesa, bile deske ali tesan les na razpolago, nudijo prilika, da gazamenjaj oza enakovrsten les v Jugoslaviji. Ponudbe sprejme Malanšek M. v Mariboru, Tu se kupujejo tudi bukova cepljena drva po ugodnih cenah. 7281

Kupi se dobro ohranjen pletilni stroj (Strickmaschine). Ponudbe pod Albina Zakotnik, Zg. Šiška 36. 7331

Sveže maline se kupijo v vseh množinah. Ponudbe na Desilacija esenc in izdelovanje sokov Potnik Srečko, Ljubljana, Slomškova ul. št. 27. 7251

Kupujem smrekov les, jelka, hrastov si okrogel ali rezan. Cene za les naložen v vagon se naj naznanijo na V. SCAGNETTI, parna žaga za drž. kodvorom, Ljubljana. 2048

Pohištvo v vseh modernih slogih priporoča po zmerni ceni Fran Škafar, Ljubljana, Rimska c. 16. Stavbeno in pohištveno strojno mizarstvo. Kupujem tudi les vsake vrste. 1072

Meblovano sobo pri boljši rodbini, za takoj ali čez en mesec, išče privatni uradnik. Ponudbe pod „Privatni uradnik/7298“ na upravništvu Slovenskega Naroda. 7298

Proda se, več moške obleke, nov sotka, kolski kroj s čepico, športna obleka, salonska obleka, nova žaketna obleka. Polze se: Kolizejska ul. 12, nasproti I. drž. gimnazije. 7310

Vinski sodi 25 kom. 4 — 7 hl 8 kom. cenj. na prodaj. Naslov pove I. Jugoslovanski anončni in informacijski zavod Beseljak & Rožanc, Ljubljana, Frančevo nabr. 5. 7303

Kupi se večjo graščino ali posestvo z vsem inventarjem v Sloveniji pod dobrimi pogoji. Cenjene ponudbe se prosijo pod: Julius pl. Silbernagl — Huebmershofen. Pošni pretinac, glavna Pošta Zagreb. 7287

Bencinov motor, 6 HP, 2 cilindra, popolnoma nov, se proda. Cena po dogovoru. Naslov pove: I. Jugoslovanski anončni in informacijski zavod Beseljak & Rožanc, Ljubljana, Frančevo nabr. 5. 7314

Išče se kompanion, trgovsko dobro izobražen, z maljšim ali večjim kapitalom. Prodajniške prostore imam v sredini mesta v lastni hiši. Prosim ponudbe z navedbo dosedanjega delovanja in natančnim naslovom pod: „Dobra trgovina/7318“ na uprav. Slovenskega Naroda poslati. 7318

Kdor želi gospodarstvo, posestvo ali trgovino vsake vrste kupiti ali hitro prodati, naj pošlje cenj. ponudbe na: Bržičev dvor, Maribor, pisarna za zemljiški promet. Grajska ulica 8, I. nadst. 7098

Vajenec, ki je zaradi smrti očeta prebil rad vstopil v 1/21 učno dobo, bi rad vstopil v kako manufakturno trgovino v Ljubljani ali pa na deželi, da bi se izučil. Kdo, pove upravništvu Slovenskega Naroda. 7241

Ženitna ponudba. Trgovac Primorac, z lepim premoženjem, tukaj brez družinskega stika, se želi seziniti z gospodično od 18-25 let, lepe zunanosti. Namen: takojšnja ženitev. Prosi se sliko, katero se vrne. Tajnost zadržana. Ponudbe pod: „Kras/7325“ na upravništvu Slovenskega Naroda. 7325

30 kg sladkorja, 20 kg kave, 25 kg riža in 1000 K nagrade dobi, kdor mi preskrbi

lepo stanovanje obstoječe iz treh sob in pritlikin v mestu. Cenjene ponudbe pod „Ag. 25“ na upravništvu Slovenskega Naroda. 7320

Žveplalni trakovi

rumeni, čisti od arzena, na juti, 30 kron za kilo, dokler zaloga traja.

„Danica“ podružnice M. Teichner, Vinkovci, Slavonija.

Zastopniki

ki redno obiskujejo kmetijske odjemalce, se iščejo za uvedbo naših

ročnih motornih plugov „Star“

ki služijo tudi za stabilne motorje, vlačne stroje in razsvetljevalne naprave.

Gen. zastopstvo za Jugoslavijo:

Viljem Jasser, Gradec, Roseggerhaus.

Pozor, trgovci in brivci!

PRISPELA velika količina parfumerije, Odo-la, Kalodonta, Pebece, Peherove krème za brivje, Pixavon, Brillantina itd. ter se dobiva po najnižjih dnevnih cenah na veliko in na malo edino pri tvrdki

P. BOCKOVAC, Zagreb, Ilica 47. Telefon int. 16-08

Dimne cevi, patentna kolena, zimske predmete in drugo železno in pločevinasto blago dobavlja v kratkem roku deloma iz zaloge v odlični kakovosti po kulantnih cenah. Specialiteta pocinkano in lakirano pločevinasto blago, hišno in kuhinjsko orodje, aluminijeva in emajlna, posoda prešana in izbita (Stancano) masno blago. Ad. L. & S. & S. Eisen- und Metallwarenfabrik, Centrala Wien X. Absberggasse 17, Telefon Nr. 55384, Telegrami: Adlowsohn, Wien 75. Išče se spreten, dobro naveden zastopnik

Uradno dovoljena, že 20 let obstoječa najstarejša ljubljanska posredovalnica stanovanj in boljših služb

G. Flux

Gospoška ulica 4, I. nadstropje levo. išče najno več kuharice sobarice za sezono, privatno in restavracije v Toplice, Bled, Maribor Topusko itd. več deklet k otrokom, gospodično z znanjem francosčine v Mariboru in Slavoniji. Priporoča inteligentno osebo vsake vrste. Strokovna in kolikor mogoča hitra postrežba. Pri zunanji naročilih znamka za odgovor.

Mišl - podgane stenice - ščurki

in vsa zalega mora poginuti ako upotrebite moja najbolj iskušena in povsod hvaljena sredstva kakor: proti poljskim mišim 6 K, za podgane in miši stane 6 K; za ščurke 6 K; posebna močna tinktura za stenice 6 K; uničevalec moljev 3 K; prašek proti mrčesom 5 K; mazilo proti ušem pri ljudeh 3 K; mazilo za uši pri živini 2 K; prašek za uši v obleki in perilu 3 K; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničevalec rastlin) 3 K. Pošilja po povzetju Zavod za eksport M. Janker, Zagreb 15., Petrinjska ulica 3.

Fina inozemska kolesna pnevmatika

(kompletne garniture)

J. GOREC

trgovina s kolesi

Ljubljana, Marije Terezije c. 14.

Mlinarskega pomočnika iščem za fino in navadno mletje. Nastop takoj ali po dogovoru. Dobi vsa oskrbo. Pisati na g. Mirko Kšmič, Zagreb, Sv. Saver 4. 6964

Zidarje in stavbinske delavce sprejme delo proti dobri plači (na zunanjih stavbah preskrbljeno stanovanje in hrana) stavebnik Jaroslav Brenner, Ljubljana, Gospoška ulica 8. 7108

Slav. občinstvu se priporoča nova delavnica krtič, čopičev in metla na drobno in debelo. Kupi se tudi zima in ščetine. Ant. Šimenc, Tešarska ulica 3. 7137

Malo rabljen Singerjev stroj in star ohranjen klavir se proda.

Naslov pove upravništvu Slovenskega Naroda. 7339

Stenice uniči z zalego vred v najkrajšem času

„Stenicol“

ki ga po povzetju razpošilja po celi Jugoslaviji Drogerija „Santitas“ v Celju. Cene steklenice K 3 — in K 6 —. Manj kot 6 steklenice se ne razpošilja. Zavojnina se računa najceneje. 6937

Gospe in gospodične!

Naznanjam Vam, da sem otvorila

specijalno parfumerijo

Imam velike izkušnje v kosmetiki, zato se lahko vsaka dama pri meni preskrbi z najboljšimi kozmetičnimi predmeti. N. pr. krema za lice, puder, šminčka, prah, voda in krema za zobe. Barva za lase, brilantni, krema za roke, ameriški Hair-Petrol za rast las itd. Priporočam se za obilen obisk

Marija Uran.

Ljubljana, Mestni trg št. 11.

POZOR!

Kdor bi blago prodal, pa nima kupca, Kdor išče blago, pa ne ve za prodajalca, naj se posluži

„MERKATOR“, kupčijske poslovalnice

„MERKATOR“ priskrbuje kupce in prodajalce

„MERKATOR“ prihrani stroškov. Pisarna: Ljubljana, Jurčičev trg št. 3.

Najnovije!

Izšlo je iz štampe Aleksa Stefanović sudijskega suda

„Pravosudje in opšt. sudovima“

ručna knjiga za opštinske delovodje

„O istupnim delima u kriv. Zakoniku“

„Postupak obštinskih sudova u gradj. radnicama i postupak izbranih sudova.“

Cena 10. din.

Pavle Popović prof. univerziteta

„Iz književnosti“

Iz naših narodnih pripovedak. — Pročuvanje dubrovačke književnosti. — Branko Radičević. — Franja Prešern. — Matija Ban. — Titus Fabris. — Uroš Trojanović. — Mita Kalić. — Alfred Jensen. — Srpska Književna Zadruga. — Nikola Antula. 7282

Cena 5. din.

Pavle Popović prof. univerziteta

Jugoslovenska Književnost. Cena 4.50 din.

Augusto Bopo fran. poslanik na srp. Dvoru

„Za srpskom vladom od Niša do Krfa“

20. oktobra 1915. — 19. januara 1916 preveo s francuskog Dušan L. Gjičić

Cena 4. din.

Porudžbine valja slati izdavačkoj Knjižarnici

Gjece Kona — Beograd Knez Mihajlova br. 1.

VAŽNO ZA VSAKEGA TRGOVCA

je, da more na najjednostavniji in najbrži način dobiti blago iz Nemške Avstrije v Jugoslavijo.

Obrnite se v lastnem interesu na internacionalno odpremištvu

Transportno in prometno društvo, Zagreb

Telefon int. 2-20. Brzjavlj: Transport Zagreb. Ilica broj 45. Z vsemi informacijami služimo takoj in brezplačno.

la apno za belež dobavila točno Simon Stössl, apne-nice, Galicija (Koroška). 7055

Plapec

se sprejme, neoženjen lahko s hrano in stanovanjem, oženjen pa s stanovanjem. Polze se Jeranova ulica 11. 6986

Pravo rumeno domače

milo za pranje

1 kilogram K 14 — Pri naročbi 1 škrinjice okoli 3 in pol kg K 49 — franko. Po povzetju pošilja zavod za eksport M. Janker, Zagreb, 15., Petrinjska ul. 3/III Obenem z naročbo je poslati polovico iznosa.

Josip Jug

stavbni in pohištveni pleskar in ličar

Rimska cesta št. 16. naznanja, da še vedno dela s pristnim blagom.

Izvršitev točna. Zmerne cene. Za vsa izvršena dela jamčim dve leti

Strojni inženir, ki potuje v kratkem v Nemško Avstrijo, prevzame trgovska naročila.

Dopisi pod „J. N. 1919/7278“ na uprav. Slov. Naroda.

Trgovci!

Importira se iz Nemške Avstrije različno blago v Ljubljano. — Punudbe na poštni predal 157, Ljubljana. 7275

Pisarna tvrdke R. Bunc in drug

se nahaja na

Marije Terezije cesti št. 7., Ljubljana.

Tečaj za prirojevanje oblek

za moško in žensko stroko se prične dne 4. avg. t. l.

Pojasnili in priglasitve vsak dne od 10. do 12. ure v Gospoški ul. št. 7, I. nadst.

T. KUNC, lastnik konc. šole za prirojevanje

Traži se šumski manipulant

posvema vješt u jelovini i bukovini sa dugogodinjom praksom. Ponude sa prepisom svjedodžbi i naznakom beriva na

Jugoslovensku šumsku industriju, d. d, Zagreb, Strossmayerova ul. br. 6/II.

Pene, nosno rdečico prišče, ordečela lica, ogrci, mozolji, gube in ohlapna koža, vse napake polti odpravi zajamčeno staropreiskusena dr. A. Rixa pa- sta Poupoudour popolnoma neškodljiva. Velika doza 6 K Dr. A. Rixa biserno mleko, tekoč puder, rožast, bel in naravno rumen 1 lakon K 6 —. Poština posebej. Diskretno razpošilja Dr. A. Rix, Kozm. Präparate Dunaj (Wien) IX., Laaklerergasse 6/E. — Zaloga v Ljubljani: Parf. A. Kanc drogerija „Adria“, v Mariboru: Lekarna pri Angelu varhu lekarna Marije pomočnice parf. Wolfram, v Trstu: parf. Andreuzzi. Corso 5.

Ne kupujte sovražnega blaga, podpirajte samo domače izdelke, ki so veliko boljše in cenejši! Zahtevajte samo pristno „Hif“ kremo, ki je radi svojih sestavin najboljša voskovo, in zajamčena. — Istotam se dobe cigaretnih stročnic in papirčkov od 14 K naprej, razglednice, pisemski papir, vlasnice, toaletno milo i. t. d.

Zaloga samo na debelo: Oroslav Čertalič, Ljubljana, Resljeva c. 20.

Društvo cementnih tovarn v Sloveniji!

Večletni slovenski strokovnjak cementne industrije in vodja večjih cementnih tovarn mora kot Slovenec zapustiti Nemško Avstrijo in želi v Jugoslaviji sprejeti vodstvo cementne tovarne pod garancijo za izdelovanje najboljših vrste Portland in Roman cementa. Naslov se izve v upravništvu Slovenskega Naroda. 7385

Slovensko planinsko društvo razpisuje

mesto stalne pisarniške uradnice

vešče knjigovodstva in strojepisja in po možnosti stenografije. Plača po dogovoru. Pismene ponudbe do 5. avgusta t. l. na osrednji odbor Slovenskega planinskega društva. 7295

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze sočutja povodom težke izgube vsled smrti iskrenoljubljene soproge in dobre m. amice 7336

Josipine Ahačič

soproge okrajnega gozdarja

izrekamo tem potom vsem našo najpriskrnejšo zahvalo.

V KANDIJ, dne 24. julija 1919.

Zaljubljeni rodbina Ahačič.

Zahvala.

Za vse dokaze iskrenega sočutja ob priliki smrti našega ne-pozabnega soproga, oziroma predobrega očeta, brata in sina, gospoda

Marko Kromarja

nadrevidenta juž. železnice in posesinika

za poklonjeno krasno cvetje ter za mnogoštevilno spremstvo na njega zadnji poti izrekamo vsem našo najpriskrnejšo zahvalo.

Posebej pa se zahvalujemo postajenačelnistvu tukajšnjega glavnega kolodvora in kolegom pokojnikovim za udeležbo pri pogrebu ter pevskeemu zboru Jugoslovanskih železničarjev za genljive žalostinke. 7315

Presrečna hvala vsem! V LJUBLJANI, dne 26. julija 1919.

Zaljubljeni ostali.

Brzojavlj: Eskomptna.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

Tel. telefon št. 146.

LJUBLJANA, SELENBURGOVA ULICA ŠTEV. 1.

INTERESNA SKUPNOST S HRVATSKO ESKOMPTNO BANKO IN SRBSKO BANKO V ZAGREBU.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

DENARNE VLOGE. — NAKUP IN PRODAJA: EFEKTOV, DEVIZ, VALUT. — ESKOMPT MENIC, TERJATEV, FAKTUR. — AKREDITIVL. — BORZA.

Otvoritev gostilne.

Vljudno naznanjavo, da se v nedeljo, dne 27. julija t. l. staro-znana **gostilna št. 7 v Mostah** pri Ljubljani **zopet odpre**. Se priporoča s spoštovanjem **Fran in Minka Černe**.

Prave Wertheimove blagajne.

V kratkem pride zopet več blagajn št. 0, 2 in 3. — V zalogi so kasete št. 00, 0 in 1, kopirne stiskalnice in **omare za vzdati**. Te omare so varne proti ognju, nadomestijo blagajno in stanejo samo 1/4 blagajne. — Tovarniški zastopnik za Slovenijo: **Karel Florjandič**, Ljubljana, Gradišče 15. 6845

Naznanila „UNION-Propaganda“ Maribor.

Pozor!**Pozor!**

Naznanjam vljudno p. n. občinstvu, da sem s 15. julijem otvoril prvo in edino slov. oblastveno konces

posredovalnico

za obrat z zemljišč, nakup in prodajo posestev, hipotekna posojila i. t. d. — **KAREL TROHA**, — Samo Maribor, Tegethofova cesta št. 30, pritičje.

Tvrda Toni Jagertrgovina z ročnimi deli, **Židovska ulica št. 5.**

ostane radi dopustov osebja

zaprta od 1. do 20. avgusta t. l.

Po naročena dela, ki se v tem času potrebujejo, naj blagovolijo priti cenj. odjemalci **do 31. julija 1919.** 7308

Zaloga pohištva in tapet**ERNST ZELENKA**

oblastveno zaprisložen izvedenec

Solska ulica 5 MARIBOR Gosposka ulica 25
priporoča svojo bogato zalogo najraznovrstnejšega pohištva: spalnih, jedilnih sob, klubnih garnitur, divanov, otmari, žime za madrace itd. 2236

Največja izbira. Zmerne cene. Solidna postrožba

Priporoča svojo vedno veliko zalogo

slivovke, ruma, olja, rozin,
riža in drugega špecerijskega blaga.

Samo na debelo!

Gregorc & Verlič

Ljubljana, Cesta na Rudolfovo žel. 7. 7317

Radi opustitve opekarne**v Trnovskem predmestju**

so naprodaj mnogovrstne stvari: različni stroji, strešni stoli, orodje, les, opeka itd. Ogleda se lahko na licu mesta. Pojasnila daje opekarski mojster **Karl Kocjan, Jeranova ulica.** 7235

Prva jugoslovanska krznarnica!

Gradišče št. 7. Nasproti dram. gledališča.

Prevzame vsakovrstne surove kože za strojenje in potem popolnoma izgotovi za najmodernejše garniture itd.

Nemoderni plašči, mufi, boe itd. se predelajo najmodernejše in najnovejše po pariških modnih žurnalih.

Zoper škodljive molje prevzamem kožuhovine čez poletje v shrambo. V zalogi pravi srbski šajkači bojne čepice, ter zvezde, epolette i. t. d.

6671

Ludovik Rot.**Što je „Salvator“ vinovica?**

Ve postoji sredstvo koje bi u bezbrojnim slučajevima tako brzo i uspešno djelovalo kao „SALVATOR“ vinovica. Boli reumatizma, kostiju, sglubova, išijasa, neuralgije itd. ublažuje. Boli če dapače posve izčeznuť u najkraćem roku budete li bolna mjesta redovito natirali sa „Salvator vinovicom“. Tko trpi na nervoznoj glavobolji, migreni, trganju, bez-svijetlosti, zubobolji, vratobolji itd. neka pomisli „Salvator vinovica“ sa svježom vodom i obloži bolno mjesto, izčeznuť će bol vrlo brzo. Nakon napornog hoda ili rada, batarite mišice, osvježiti će Vam tielo. „Salvator vinovica“ jest vanredno korisno djelujuće sredstvo za ispiranje ustiju jer osvježuje i razkužuje usta i grlo. 1664

S. Mittelbach, „Salvator“ ljekarna i drogerija Zagreb, Jelačićev trg 2

A. Mušič

preje FR. HOPF,

LJUBLJANA,

Selenburgova ul. 6.

Najstarejša trgovina glasbil, strun, gramofonov in glasbenih potrebščin vseh vrst.

Popravi v lastni delavnici strokovno in ceno.

Pristno francosko
namizno olje
primitissima

v dozah à 12 1/2 kg in odprto.

Julij Meini, Ljubljana

uvoz kave in čaja

tvornica za čokolado in kakao.

MODNI SALON
STUCHLY - MASCHKE

LJUBLJANA — ŽIDOVSKA UL. 3 — DVORSKI TRG 1.

priporoča največjo izbiro

finih stannikov, svilnenih klobukov in čepic za dame in deklice.

Popravlja se sprejemajo in točno izvrše.

Lurion

Vosek za
loščilo za čevlje
Vsako množino

Salvator

loščilo za čevlje
vsaka količina in vsaka
količina 7271

se dobiva po najnižjih dnevnih cenah

„Slavia“ tvornica kem. proizvoda d. d.
ZAGREB, Ilica 73 (privremena poslovnica).

Elektrotehniški in inštalacijski urad**VLADIMIR NOVAK - ZAGREB**

Frankopanska ul. 8. Telef. 3-31. (Palača Hotel Imperial).

Tovarniško skladišče vsega električnega materiala, motorjev, dynamo-strojev in ostalih električnih strojev. Posebni oddelek za urejanje kinematografov in kompletne centrale. Prevzema premonitriranje izgorelih motorjev in dynamo-strojev. Zunanje naročbe se opravljajo takoj solidno in po zmernih cenah. — Troškovniki in načrti se izvršujejo na zahtevo takoj.

Priložnostni nakup za avto!**Stalna zaloga**

najmodernejših, velelegantnih, za vožnjo takoj sposobnih osebnih, luksurnih in tovornih voz kompletno opremljenih — prvovrstne znamke. Največja izbira avtomaterijala, oprem itd.

Auto-Zentrale Sandler & Zickero, Graz. Keplerstrasse 36. Telefon 1336

Največje popravilnice garaže.

Dražbeni oklic.

Na predlog dedinje se dovoljuje prodaja v zapuščino Ivana Lavriča, trgovca v Lukovici spadajočih premičnin in sicer pohištva, obleke, perila, kuhinjske posode, prodajalniškega blaga kot špecerijskega in galanterijskega, ter železnine, živine kot konj in govedi, gospodarskega orodja in vozov, vprege in konjske opreme, poljskega orodja, drv in butar, sena in mrve ter nekaj raznega lesa: hrastovega, orehovega in smrekovega — v Lukovici in Krašnji in Kompoljah potom javne sodne dražbe proti takojšnjemu plačilu v gotovini in odvzetju rečij za cenilno vrednost kot izključno ceno. Pod cenilno vrednost se ne prodaja. Za množino, kakovost ali težo se ne prevzame nikakega jamstva.

Dražba se bo vršila dne

11. in 12. avgusta 1919

ob 9. uri dopoldne v Lukovici, nato v Krašnji in v Kompoljah in če treba tudi naslednje dni.

Reči, ki se imajo prodati na dražbi je mogoče ogledati na dan dražbe, pojasnila pa daje vsak dan ob uradnih urah sodišče in sodni poverjenik notar Janko Rahne na Brdu.

Okrajno sodišče v SHS na Brdu, odd. L,
dne 21. julija 1919.

MIZARSKA TOVARNA

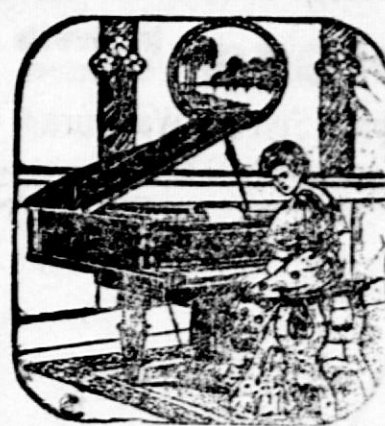
Jožef Šenica, Ljubljana, Dunajska cesta, Za Bežigradom št. 6, se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. Sovrstnim obrtnikom izvršuje rade volje vsa strojna dela. Načrte, proračune, strokovna mnenja. Za vsa stavbena dela na zahtevo brezplačno. Za čebelarje izvršuje žnidaršičeve panje in jih opremi z vsemi okovi. Rešetke za panje ima vedno v zalogi. 7084

Barva - kemično - čisti

vsakovrstno blago, obleke

pere domače perilo (pošilja po isto na dom) **svetlolika** ovrtnice, za-
pastnice in
srajce

tovarna **JOS. REICH**, Ljubljana, Poljanski nas. 4
Podruž., Selenbugova ul. 3.

G. F. Jurásek

vглавелеc klavirjev in trgovac z glasbilo

v Ljubljani, Wolfova ul. št. 12.

Prva jugoslovanska specialna
tvrdka za vглавljenje in po-
pravlja glasbil.

Ljubljanska komercijalna družba z o. z.

Ljubljana, Bleiweisova cesta št. 18

ponuja:

Posnemalne stroje za mleko »Alfa«
Vrče in posode za mleko »Alfa«
Mladilnice in potrebščine za mlekarstvo
Brzoparilnice »Alfa« (tudi s pripravo za žganjekuho)
Gonilne jermene iz usnja in gumija
Cevi itd. iz gumija
Mizarski klej (ilm)
Firnež la. kranjski
Svinec, cink v kosih

Živo spno
Zidno in strešno opeko
„Watproof“ za osuševanje in izolacije vlažnih prostorov
„Anasphalt“ za tlakovanje cest, hodnikov, kleti itd.
Strešno lepenko
Mavec (gips)
Bukovo ogije
Ovojal papir beli in ružavi

Nudalje: Vsakovrstne tehnične potrebščine za tovarne, industrije itd. — Kar se ne dobi drugje, za to naj se vpraša pri nas. — Splošni ceniki so točasno še ne razpošiljajo. 7338

Izvozna i uvozna tvrtka
Lavoslav Poljak i drug

Središnica: SPLIT, Dalmacija.

Podružnice: Rijeka, Makarska, Beč (Wien) I. Rotenturmstrasse 11.

Bavi se samo na veliko -

izvozom i kupovanjem: svih domaćih zemaljskih proizvoda, južnog voća, žitarica, ljekovitih bilja, eteričnih i jestivih ulja itd.

uvozom i prodajom: inozemnih proizvoda, svakovrsne prekomorske robe itd.

3533

Brzojavni naslov: Poljakdrug.

Standard Oil Company
of New York

Dobavlja takoj:

vsako količino strojnega olja, bencina, nafte, petroleja, mazila, parafina, sveč in drugih petrolejskih proizvodov.

Poslovnice za prodajo:

Ljubljana, (začasno Rimska c. 18./II)

Beograd, Zagreb, Reka, Osjek in Split.

Glavnica:
200,000.000 kron.

Podružnica kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Ljubljani,

Rezerva: okrog
150,000.000 kron.

Prešernova ulica št. 50, v lastnem poslopiju.

Prodaja in nakup vrednostnih papirjev; borzna naročila; sprejem in oskrba depozitov z vestno revizijo žrebalnih efektov; samoshramba (Safe-Deposits) pod lastnim zaklepom strank; krediti in predjuri vsake vrste; inkaso in eskont menic; nakazila in izplačila na vsa mesta tu- in inozemstva; potovalna kreditna pisma; sprejem denarnih vlog na knjižice in tekoči račun i. t. d.

Pasto za čevlje „Perplex“

št. 2, 3 in 4, preizkušene kakovosti, temnomodro, stanovitno, dobavlja točno v vsaki množini: tvornica kemičnih preparatov

Dr. Hugo Arnstein, Dunaj (Wien) Felbigergasse 49.

Konzervne steklenice :: vkuhalni aparati ::

pri trgovini s železnico in zalogi strojev
Fr. Stupica, Ljubljana, Marije Terezije c. 1.
Zahtevajte cenovnike. Zahtevajte cenovnike.

Sloviti zdravilni vrelci (kopališče)

Krapinske Toplice (Hrvatska)

zdravilo z zanesljivim uspehom vse vrste revmatičnih afekcij mišic in členkov, protin, vse živčne bolezni (ishias, nevralgije, nevralgije, histerije, bolečine v hrbtenici), dalje vse kronične bolezni na ledicah in mehurju, zastrupitve s kovinami in kožne bolezni. Pri ženskih boleznih vplivajo dobrodejno na nerazvite pojave v klimakteriju, pri vnetih maternicah ter eksudatih. **Natančne informacije in prospekte daje zastoj ravateljstvo.**

IVAN JAX in sin
Dunajska cesta št. 15, Ljubljana.

Šivalni stroji in stroji za pletenje.

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. — Ustanovljena leta 1867. **Vezenje poučuje brezplačno.**

Pisalni stroji „Adler“ **Kolesa** iz prvih tovarn
Ceniki zastoj in franko. Dürkopp, Styria, Waffennrad.

Ing. Dr. Miroslav Kasa

oblastveno poverjeni stavbni inženir.

Specijalno stavb. podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe v Ljubljani, Hilšerjeva ulica št. 7.

Izvršuje strokovno:

Naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne, betonske in železobeton. jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske rezervoarje, železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije.

Prevzema v strokovno izvršitev vse načrte stavbeno inženirske stroke.

Tehnična mnenja. zastopstvo strank v tehniških zadevah

Standard Oil Company of New York

poslovalnica za prodajo v Sloveniji

ima od parnika prišlega te dni na Reko oddati še:

Strojne olje (lahko) „Solar Red“
„ „ (zelenkasto) „Queensheavy Red“
„ „ (preparjeno) „Valve Oil FFF in“
„ „ „Socony XXX“

Vse drugo od došle partije je razprodano. Plača se v dolarjih cif. Reka. Manj ko 10 sodov se ne razpošilja, dokler ostane še zaloga na Reki. Detaljno prodajo prevzamejo trgovci. **Naročila tudi brezobvezna se sprejemajo že sedaj. Prihod prihodnjega parnika ter vsebino, določena, za Slovenijo se naznani v inseratih**

Standard Oil Company of New York
Selling Agency, Ljubljana.

Generalna reprezentanca za kraljestvo SHS

za baterije, žarnice, elektrotehniko

Jzdelki svetovnih angleških in slovanskih tyrdk.

Janko Pogačar, Ljubljana.

Skladišča, pisarne in razstavljalni lokal

Mestni trg 25.

Priporočamo edino tovarniško zalogo

šivalnih strojev

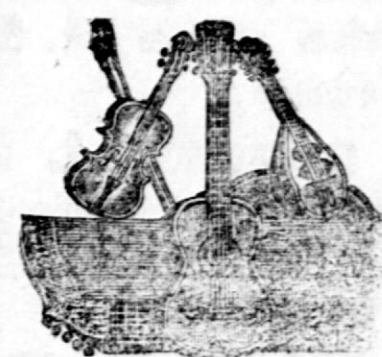
za rodbino in obrt
ter njih posameznih delov.

Dobe se potrebščine za šivilje, krojače in čevljarje ter galanterijsko in manufakturno blago (blago za obleke) — Istotam se prodaja večja partija

damskih nogavic.

Josip Petelinc

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7
za vodo, desno.

Violine, stune, citre, harmonike, kitare, tamburice, telovad. rogovi, vse druge glasb. instrumenti in potrebščine v veliki kanski zalogi.

ALFONZ BREZNIK

učitelj Glasb. Matice in edini zaprizež. izvedenec dež. sodišča

LJUBLJANA

Kongresni trg št. 15.

(Nasproti nunske cerkve.)

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Poziv k upisovanju novih delnic.

Redni občni zbor je dne 5. maja t. l. zaključil na temelju dovoljenja deželne vlade, da zviša delniško glavnico

od K 15,000.000.— na K 20,000.000.—

z izdajo

12.500 novih delnic v nom. znesku K 5,000.000.—

in je pooblastil upravni svet, da določi po svojem prevdanku rok in način izdaje novih delnic.

Upravni svet je na podlagi tega pooblastila sklenil, razpisati subskripcijo pod sledečimi pogoji:

- Upisovanje se vrši od **1. do 31. avgusta t. l.**
 - pri **Ljubljanski kreditni banki** v Ljubljani in njenih podružnicah v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in Mariboru;
 - pri **Živnostenski banki** v Pragi in vseh njenih podružnicah;
 - pri **Hrvatski trgovski banki** v Zagrebu in njeni podružnici v Osijeku;
 - pri **Hrvatski zemaljski banki** v Osijeku in vseh njenih podružnicah.
- Od 12.500 novih delnic à K 400.— nom. v skupnem znesku K 5,000.000.— se prepusti dosedanjim delničarjem **9.375** komadov in sicer v razmerju na **4 stare 1 novo po K 650.—**, plačljivih na enkrat najpozneje do 31. avgusta t. l., več 5% obresti od nom. K 400.— od 30. junija 1919 do dne plačila. Ostalih **3.125** delnic se ponudi drugim reflektantom po K 800.— za komad, več 5% tekoče obresti od nom. zneska K 400.— od 30. junija 1919 do dne plačila, proti takojšnjemu plačilu.
- Nove delnice bodo opremljene s kuponom za II. semester 1919 in bodo deležne polovice čistega dobička za I. 1919.
- Pri upisovanju se morajo predložiti v navedenem roku plašči starih delnic subskripcijskim mestom v svrhu označbe, da je pravica do opcije izvršena, dočim imajo imetniki delnic iz zadnje emisije, katerih oddaja vsled tehničnih zaprek še ni bila mogoča, pravico do opcije v določenem subskripcijskem roku na podlagi tozadevnih pismenih priglasnic in začasnih potrdil o plačanih delnicah.
- Azijski kurzni dobiček od novih delnic se po odbitku stroškov in kolektivne pristojbine uporabi za azijski rezervni fond banke.
- Proti vrnitvi začasnih potrdil se bodo nove delnice tekom meseca januarja 1920 izročile subskribentom.
- Reparticijo delnic za nedelničarje si pridržuje upravni svet, toda v prvi vrsti se bodo upoštevali oni subskribenti, katerim pri zadnji emisiji ni bilo mogoče dodeliti polnega števila upisanih delnic.

Ljubljana, 21. julija 1919.

Upravni svet Ljubljanske kreditne banke.